

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Γ. | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1964 | ΑΡΙΘ 4

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΕΩ

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία πρὸς ἄξιον ἑορτασμὸν τοῦ «σταυρωσίμου» καὶ τοῦ «ἀναστασίμου» Πάσχα καθώρισε τὴν νηστείαν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἡ νηστεία αὕτη, ἡ ὁποία εἶναι διεύρυνσις καὶ ἐπέκτασις τῆς νηστείας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν καλυτέραν, ἀρτιωτέραν καὶ πληρεστέραν προπαρασκευὴν διὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦτον. Μὲ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου, πρὸς καλυτέραν προπαρασκευὴν τῶν πιστῶν διὰ τὴν περίοδον τοῦ Πάσχα, καθιερώθησαν καὶ αἱ πρὸ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τρεῖς προπαρασκευαστικαὶ εἰς αὐτὴν ἑβδομάδες, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν περίοδον τῶν Ἀποκρεω, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ εἰσέλθωμεν πάλιν μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

Ἡδὴ ἐπὶ Ἡρακλείου ἤτο καθιερωμένη ἡ «Τυροφαγία» ἑβδομάς. Ὁ Παλαιστίνος ὅσιος Δωρόθεος (ζ' αἰῶν) καὶ ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνὸς (η' αἰῶν) μνημονεύουν σαφῶς τὴν προπαρασκευαστικὴν εἰς τὴν Τεσσαρακοστὴν Τυρινὴν ἑβδομάδα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπαγορεύεται μόνον ἡ κρεοφαγία «κατὰ συνήθειαν ἐξ ἀγράφου παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας», ἐπιτρέπεται δὲ ἡ κατάλυσις τυροῦ καὶ ψῶν. Ἐπίσης ἡ Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς μνημονεύεται ὑπὸ παλαιοτάτων λειτουργικῶν κωδικίων τοῦ θ' καὶ ι' αἰῶνος.

Ἐὰν δὲ εἰς τὴν Παλαιστίνην μέχρι τοῦ ια' αἰῶνος αἱ προπαρασκευαστικαὶ εἰς τὴν Τεσσαρακοστὴν ἡμέραι εἶχον περιορισθῆ μόνον εἰς τὴν Τυρινὴν Ἑβδομάδα, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔκτου αἰῶνος, ἡ ποσότης τῶν προπαρασκευαστικῶν ἡμερῶν ἠϋξήθη μετὰ τὴν κατ' ἀρχὰς προσθήκην τῆς Κυριακῆς

τοῦ Ἀσώτου καὶ τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀπόκρεω. Ἐκ τούτων ἡ πρώτη μνημονεύεται ὑπὸ παλαιωτάτων λειτουργικῶν κωδίκων (ἢ αἰὼν καὶ ἐξῆς) ὄχι μόνον ὡς «Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου», ἀλλὰ καὶ ὡς «Κυριακὴ πρὸ τῆς Ἀποκρέου» ἢ «πρὸ τῆς Ἀπόκρεω» ἢ ὡς «Κυριακὴ τῆς παραβολῆς τοῦ ἀποδημῆσαντος εἰς χώραν μακράν». Ἡ Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου, κατὰ τὸ Πατριακὸν ἀντίγραφον τοῦ Τυπικοῦ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κινητοῦ κύκλου τῶν ἑορτῶν, θεωρουμένη ὡς προπαρασκευαστικὴ εἰς τὴν νηστείαν τῆς Τεσσαρακοστῆς. Ἡ Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρεω μνημονεύεται ὡσαύτως ὑπὸ πολλῶν παλαιῶν χειρογράφων. Ὅσον ἀφορᾷ ἔπειτα εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ αὕτη μνημονεύεται ἀπὸ τοῦ ἡ' αἰῶνος καὶ ἐξῆς. Τὸν ἰ' αἰῶνα ὁ ὑπ' ἀρ. Γ 15 κώδιξ τῆς Ἱ. Μονῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους τονίζει σαφέστατα τὴν ἐντὸς τοῦ Τριωδίου ὀργανικὴν θέσιν τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου μετὰ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ Τριωδίου τῆς Ἁγίας Τεσσαρακοστῆς ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου».

Ὁλόκληρος ἡ προπαρασκευαστικὴ εἰς τὴν Μ. Τεσσαρακοστὴν περίοδος τῶν Ἀπόκρεω δημιουργεῖ θαυμάσια βιώματα εἰς τὸν ὀρθόδοξον πιστόν, διότι προδιαθέτει τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς μετανόιας. Ἦδη αἱ δύο πρῶται Κυριακαί, αἱ Κυριακαὶ τοῦ «Τελώνου καὶ Φαρισαίου» καὶ τοῦ «Ἀσώτου» παρουσιάζουν ὠραῖα ὑποδείγματα ἀνθρώπων, ποὺ «ἀπέκτησαν τὴν διὰ τῆς ἀμαρτίας ἀπολεσθεῖσαν εὐδαιμονίαν» χάρις εἰς τὴν μετάνοιαν καὶ «εἰς τὴν σωστικὴν ἄπειρον ἀγάπην τοῦ Θεοῦ».

Ἡ Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς σχετικῆς παραβολῆς (Λουκ. ιη', 10—14) καὶ μετὰ τὸν κατανυκτικὸν ἄσματικὸν τῆς πλοῦτον, εἶναι ἄριστον προανάκρουσμα καὶ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν περίοδον τῶν Ἀπόκρεω, διότι ὀδηγεῖ εἰς τὴν πεποίθησιν, ὅτι μόνον ἡ συντριβὴ τῆς καρδίας καὶ ἡ διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ἀποφυγὴ τοῦ φαρισαϊκοῦ ἐγωῖσμοῦ ἀνοίγει τὰς πύλας τῆς ἀληθοῦς μετανόιας καὶ τοῦ θείου ἐλέους. Ἡ ταπεινοφροσύνη δὲ καὶ ἡ μετάνοια συνδέονται ἀρρήκτως

μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀύτοθυσίας, ὑπὸ τοῦ ὁποίου διέπονται οἱ εὐσεβεῖς, ὡς τονίζει τὸ ἀποστολικὸν ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας (Β' Τιμ. γ', 10—15).

Φανερόν εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς μετανοίας καὶ εἰς τὰ ἄσματα τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἀσώτου, ἡ ὁποία ἐχαρακτήρισθη τοιουτοτρόπως ἐκ τῆς σχετικῆς παραβολῆς (Λουκ. ιε', 11—33). Καὶ τὸ ἀποστολικὸν ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας ταύτης (Α' Κορ. στ' 12—20) ἀποτελεῖ ἀρίστην προτροπὴν πρὸς μετάνοιαν διὰ τοῦ τονισμοῦ τοῦ μεγαλείου τῆς χριστιανικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ δοξάσωμεν τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι καὶ ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν. Διὰ τοῦτο μετὰ δακρύων, στεναγμῶν καὶ ἐσωτερικῆς συντριβῆς ζητοῦμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα.

*Ἐπειτα τὸ Σάββατον πρὸ τῆς Ἀπόκρεω, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ «πάντας τοὺς ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντας εὐσεβῶς, ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου» ἀφ' ἑνός, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπομένης ἡμέρας, ὑπενθυμίζει τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ ἐπομένως παροτρύνει πρὸς σύντονον μετάνοιαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑποσημαίνει τὸ νόημα τοῦ Πάσχα διὰ τῆς ἐξάρσεως τῆς ἐναντίον τοῦ θανάτου νίκης τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἰδική μας νίκη, πού ὀδηγεῖ εἰς αὐτὴν τὴν «ἀφθαρσίαν τῆς σαρκός» καὶ εἰς τὸν ἑορτασμόν τοῦ αἰωνίου Πάσχα ἐν οὐρανοῖς. Ὡστε ἤδη κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἠχοῦν εὐκρινῶς οἱ κώδωνες τῆς ἀναστάσεως.

Κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ἀπόκρεω, ἐκ τῆς ὁποίας ἡ ὅλη πρὸ τῆς Τεσσαρακοστῆς χρονικὴ περίοδος τοῦ Τριωδίου χαρακτηρίζεται συνεχδοχικῶς ὡς περίοδος τῆς «Ἀπόκρεω», «τῆς δευτέρας καὶ ἀδεκάστου Παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μνεῖαν ποιούμεθα». Ἡ Κυριακὴ αὕτη ὑπενθυμίζει, ὅτι «ἀπὸ τῆς ἐπομένης ἄρχεται τὸ προοίμιον τῆς νηστείας, ἧτοι παύομεν πλέον κρεοφαγοῦντες μέχρι τοῦ Πάσχα». Ἐξ ἄλλου μὲ τὴν εὐαγγελικὴν περικοπὴν (Ματθ. κε', 31—46) καὶ τὴν ὕμνογραφίαν τῆς ἡμέρας, πού ὀμιλεῖ περὶ τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως, ἀφυπνίζεται τὸ πνεῦμα τῆς μετανοίας, τῆς ὁποίας κυριωτάτη ἐκδήλωσις εἶναι καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν τῶν συνανθρώπων μας φροντίς. Ὁ πασχάλιος ἐπίσης τόνος τῆς

ἡμέρας εἶναι φανερός εἰς τὸ ὅτι ὁ Χριστὸς παρουσιάζεται ὡς καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης, ὡς ὁ νικητὴς τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων.

Καὶ μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην προπαρασκευὴν τῶν ψυχῶν μετὰ τὰς τρεῖς πρώτας Κυριακὰς, ἀπὸ τὴν Δευτέραν τῆς ἑβδομάδος τῆς Τυροφάγου ἀρχίζει καὶ ἡ ἐξωτερικὴ—ἐξ ἐπόψεως διαίτης—ἐκδήλωσις τῆς μετανοίας. «Ἡνέφκται τῆς θείας μετανοίας τὰ πρόθυρα, προσέλθωμεν προθύμως, ἁγιασθέντες τὰ σώματα βρωμάτων καὶ παθῶν τὴν ἀποχὴν ποιοῦντες...». Ἐφθασαν τὰ «φαιδρὰ προσέορτια τῆς ἐγκρατείας», ἡ «προσεόρτιος τῶν νηστειῶν εἰσαγωγή», «τῶν νηστειῶν αἱ εἴσοδοι καὶ τὰ προπύλαια». Τὴν Τετάρτην τῆς «προκαθαροῦ» ταύτης ἑβδομάδος ἀκούονται οἱ περίφημοι λόγοι τοῦ προφήτου Ἰωήλ : «Ἐπιστρέφητε πρὸς με ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν κλαυθμῷ καὶ ἐν κοπετῷ καὶ διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν καὶ ἐπιστρέφητε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστί, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις...» (Ἰωήλ β', 12—13). Ἐπίσης ἡ ἑβδομάς αὕτη παρουσιάζει ὡς πρότυπα πάντας τοὺς ἐν ἀσκήσει λάμψαντας ἄνδρας καὶ γυναῖκας, τῶν ὁποίων τὴν μὴμην ἐπιτελοῦμεν κατὰ τὸ Σάββατον τῆς Τυρινῆς. Πάντες οὗτοι «τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις» καὶ παρουσίασαν ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν τοὺς καρπούς τοῦ Πνεύματος. Τοιούτοτρόπως «τὸ κατ' εἰκόνα τηρήσαντες ἀλώβητον» καὶ τὸν «νοῦν ἡγεμόνα κατὰ παθῶν ὀλεθρίων ἐνστησάμενοι», ἀνεθόντες δὲ «εἰς τὸ καθ' ὁμοίωσιν, ὡς δυνατόν», κατάρθρωσαν «τὸ χεῖρον καθυποτάξαι τῷ κρείττονι καὶ τὴν σάρκα δουλωσαι τῷ πνεύματι». (Ἰδὲ καὶ περ. «Ἐκκλησία», ἔτος 1953, σελ. 50—51).

Ἡ Κυριακὴ τῆς Τυροφάγου, ποῦ εἶναι ἡ τελευταία τῶν Κυριακῶν πρὸ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ὀνομάζεται «Κυριακὴ τοῦ ἀπολεσθέντος Παραδείσου». Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ οἱ ἐκ τῶν μετανοούντων «προσκλαίοντες» ἐξεβάλλοντο τῶν ναῶν καὶ ἰστάμενοι πρὸ τῶν πυλῶν αὐτῶν ἐν ὑπαίθρῳ, παρεκάλουν τοὺς προσερχομένους μετὰ δακρύων, ὅπως δεηθοῦν ὑπὲρ αὐτῶν ἐν τῷ ναῷ πρὸς τὸν Θεόν. Ὑπενθμιζον οὗτοι τὸν ἐκβληθέντα ἐκ τοῦ Παραδείσου Ἀδάμ.

Μέχρι σήμερον ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Τυρο-

Ἀναδρομή εἰς τὰ περασμένα

Ο ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

Τίποτε ὅμως δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἀνώτερη πνευματικό-τητα τοῦ Παπαφλέσσα, ὅσον τὸ ἔγγραφο ποῦ βρίσκεται κι' αὐτὸ στὴν πολυτίμη βιβλιοθήκη στὶς Μηλιές, μὲ τὴν ὑπογραφή κι' αὐτὸ σὰν ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ ποῦ διαγράφονται σ' αὐτὸ τὰ «καθήκοντα καὶ τὰ χρέη τοῦ Ἐφόρου τῆς Παίδείας». Εἶναι ἔγγραφο πολυτιμότητα, ποῦ φανερώνει πῶς ὁ νοῦς του ἦτανε, ὄχι ἀπλῶς φωτισμένος, ἀλλὰ κουβέλι κατάφορτο ἀπὸ μέλι σοφίας καὶ φιλοπατρίας. Καὶ θᾶπρεπε, ὄχι νὰ μένη ἄγνωστο, ὅπως εἶναι ἕως σήμερα, ἀλλὰ νὰ τῶχουνε οἱ Ἐκπαιδευτικοί μας σὰν Εὐαγγέλιο· γιατί δὲν δι-στάζω νὰ εἰπῶ, πῶς εἶναι τὸ ἀρτιώτερον ἐκπαιδευτικὸ πρό-γραμμα ποῦ διατυπώθηκεν ὡς τὰ σήμερα. Ἐπάνω σ' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ οἰκοδομοῦνε οἱ ἀνακαινιστές μας· ἀπὸ τὶς ἀλήθειες του θᾶπρεπε νὰ φωτίζωνται. Ἀπὸ τὴν θεία του φλόγα νὰ πυρο-δοτοῦνε τὶς ψυχές τους. Κι' ἀπὸ τὰ μύρα του κι' ἀπὸ τὴ δροσιά του νὰ λούζεται ἡ παγερὴ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα ποῦ μᾶς τυλίγει. Κι' ἀπὸ τὴν αἰθρία του νὰ ξαστερώνη τὸ μυαλό τους. Ἄς τὸ διαβάσουν λοιπὸν προσεκτικὰ οἱ Δυτικό-

φάγου ὑπενθυμίζει τὴν «ἀπὸ τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς ἔξο-ρίαν» τῶν Πρωτοπλάστων καὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀπώλειαν τῆς «θεοῦφάντου» καὶ «φωταυγοῦς» στολῆς αὐτῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν δεῦτερον Ἀδὰμ, τὸν ἡμᾶς «ἐνδυσάμενον» καὶ «τῆς πρώην κατάρτας τὸν Ἀδὰμ ἐλευθερώσαντα». Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ Θεὸς συνε-χώρησεν ἡμᾶς, πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ συγχωρῶμεν τὰ παραπτώ-ματα τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὡς τονίζει ἡ εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς ἡμέρας (Ματθ. στ', 14—21). Ἡ ἰδία περικοπὴ ὁμιλεῖ καὶ περὶ νηστείας, δοθέντος ὅτι τὸ «στάδιον τῶν ἀρετῶν ἡνέφικται», «ἔφθασε καιρὸς, ἡ τῶν πνευματικῶν ἀγῶνων ἀρχή, ἡ κατὰ τῶν δαιμόνων νίκη, ἡ πάνοπλος ἐγκράτεια», «ὁ καλὸς τῆς νηστείας ἀγὼν». Πολὺ ἐπικαίρως δὲ καὶ τὸ ἀποστολικὸν ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας (Ρωμ. ιγ', 11—14 καὶ ιδ', 1—4) τονίζει : «Ἀποθώ-μεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

πληκτοὶ ἐκπαιδευκοὶ μας ἀναμορφωτῆς κι' ἄς φαντασθοῦνε γιὰ μιὰ στιγμή τὴν Ἑλλάδα μας πλημμυρισμένη ἀπὸ σχολεῖα, ὅπως τὰ ὠραματίσθηκεν ὁ Παπαφλέσσας. Ἄς σκεφθοῦνε, ὡς ποῦ θά'χεν ἀπλώσει τὰ φτερά της ἡ Ἐθνικὴ ψυχὴ, μὲ δασκάλους ποὺ θά'χανε τέτοιο σεβασμὸ πρὸς τὶς τίμιες παραδόσεις μας καὶ θὰ συδαιλίζανε ἀδιάκοπα σὰν Ἑστιάδες τὴν φλόγα τῆς Πατριδολατρίας. Ὅπως δὲ κι' ἄλλη φορὰ τὸ εἶπα, δὲν εἶναι πρόγραμμα αὐτὸ, παρὰ εἶναι πνοὴ ἄνοιξης, εἶναι μυστικὴ Χανναὶν καὶ εἶναι ἄστρο ὁδηγητικὸ στὴν αἰωνοπορίᾳ τοῦ Γένους μας. Κρίνετέ το δὲ καὶ ὄλοι ὅσοι θὰ τὸ διαβάσετε, ὅπως τὸ δημοσιεύομε παρακάτω.

Χρὴν καὶ καθήκοντα τοῦ Ἐφόρου τῆς Παιδείας

Α'. Χρὴν

α) Νὰ περιέλθῃ καὶ νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτοπροσώπως ὅσα τῶν σχολείων συγχωροῦν αἱ περιστάσεις καὶ μὲ τὸν καιρὸν καὶ ὅλα ὅσα εἶναι δυνατόν.

β) Ἐν τοσοῦτῳ νὰ πληροφορηθῇ πόσα σχολεῖα εὐρίσκονται πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν, τόσον τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου ὅσον καὶ ἄλλα, καὶ ποῦ τὸ καθ' ἓν καὶ νὰ ἰδεάσῃ τὴν Διοίκησιν.

γ) Νὰ φροντίσῃ νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῶν εἰς αὐτὰ διδασκόντων διδασκάλων, καὶ τῆς αὐτῶν διαγωγῆς καὶ ἱκανότητος· καὶ περὶ τῶν μαθημάτων ποὺ παραδίδονται εἰς κάθε σχολεῖον· καὶ περὶ τῆς τάξεως καὶ μεθόδων παραδόσεως. Καὶ νὰ εἰσάξῃ, ὅπου λείπει, μέθοδον τῶν ἀπλουστέρων, εὐκολωτέραν καὶ ἐπιτηδειοτέραν νὰ ἐπιτυγχάνῃ τὴν παιδευσιν τῶν νέων καὶ εἰς ἄλλας μαθήσεις, ἐξαιρέτως ὁμως εἰς τὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, διὰ νὰ μὴ κατατρίβωσιν εἰς αὐτὴν οἱ νέοι ἀνωφελῶς τὸν πολύτιμον καιρὸν τῆς ἡλικίας των.

δ) Νὰ λάβῃ πρόνοιαν μετὰ τῶν Ἐπιτρόπων τῶν σχολείων, διὰ νὰ διορίζωνται παντοῦ διδασκαλοὶ τίμιοι, χρηστοθήεις, ἐνάρετοι, θεοσεβεῖς, σώφρονες, ὥστε νὰ δίδουν τὸ καλὸν παράδειγμα καὶ νὰ ἐμποτίζουν τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν ἀληθῆ πατριωτισμὸν εἰς τοὺς νέους καὶ τοὺς προκομμένους, ὅσον ἐνδέχεται ἕκαστος εἰς τὸ εἶδος του, διὰ νὰ μὴ καταργῆται ὁ τόπος καὶ παραλύεται ἡ νεότης.

ε) Νὰ συνεννοηθῆ με τοὺς ἐπιτρόπους καὶ διδασκάλους τῶν σχολείων, ὥστε τὰ ὄντα σχολεῖα νὰ μεταβληθῶσιν ἐπὶ τὸ κρεῖττον· καὶ ὅπου ὁ τόπος εἶναι ἱκανὸς νὰ συστήσῃ νὰ συσταθῶσι καὶ ἀλληλοδιδασκτικὰ καὶ ἄλλα ἀνάλογα με τὴν δύναμιν καὶ κατάστασιν τοῦ τόπου.

στ) Νὰ ἐρευνήσῃ νὰ μάθῃ ὁποίους καὶ πόθεν ἔχει τοὺς πόρους καὶ τὰς προσόδους πᾶν σχολεῖον, καὶ ἂν αὐτὲς ἐξοδεύωνται εἰς τὰς καθαρὰς χρεῖας τοῦ σχολείου, ἢ ἀναλίσκωνται εἰς μάτην, καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Διοίκησιν.

ζ) Νὰ ἔχῃ ἐπιστολικὸν συνάλλαγμα με τοὺς διδασκάλους καὶ ἐπιτρόπους τῶν σχολείων, διὰ νὰ εἰδοποιούνηται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, περὶ τὴν καταστάσεως ἐκάστου σχολείου, τῆς προόδου τῶν μαθητῶν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀφορῶσι τὴν βελτίωσιν τῶν σχολείων.

η) Νὰ συνεπιμεληθῆ με τοὺς ἐπιτρόπους τῶν σχολείων νὰ προβλεφθῶσι τὰ σχολεῖα με τὰ ἀναγκαῖα εἰς χρῆσιν αὐτῶν βιβλία, καὶ νὰ πλουτισθῶσιν, ὅπου εἶναι δυνατὸν καὶ με βιβλιοθήκας, ἀναλόγους με τὰς δυνάμεις καὶ τὴν κατάστασιν ἐκάστου τόπου.

θ) Νὰ δώσῃ παραγγελίαν εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἐπάρχους καὶ δημογέροντας καὶ ἐπιτρόπους καὶ διδασκάλους τῶν σχολείων, διὰ νὰ συνάξουν τὰς ἀρχαιότητας, ὅπου κατὰ καιροὺς εὐρίσκονται εἰς κάθε τόπον· Νομίσματα δηλαδὴ, ἀγάλματα, ἐπιγραφὰς καὶ ὅ,τι ἄλλο λείψανον τῆς ἀρχαιότητος, διὰ νὰ τ' ἀποταμιεύσουν εἰς τὰ σχολεῖα, διὰ ν' ἀποκτήσῃ με τὸν καιρὸν πᾶν σχολεῖον τὸ Μουσεῖόν του. Πρᾶγμα ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἱστορίαν, διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἀρχαίων ὀνομασιῶν τῶν πόλεων καὶ τόπων, διὰ τὴν γνώρισιν τῆς δεξιότητος τῶν προγόνων μας. Καὶ διὰ τὴν ὑπόληψιν, τὴν ὁποῖαν δικαίως ἔχουσιν εἰς τὰ τοιαῦτα τὰ σοφὰ τῆς Εὐρώπης Ἔθνη, οἱ ὁποῖοι μᾶς μέμφονται, διότι τὰ χαρίζομεν ἢ τὰ πωλοῦμεν ἀντὶ μικροῦ τιμήματος εἰς τοὺς θαμίζοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα περιηγητὰς των.

1) Νὰ καθυποβάλῃ εἰς τὴν Διοίκησιν σχέδιον τῆς τάξεως τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, τῆς μεθόδου τῆς παραδόσεως, τῆς διαρκείας, εἰ δυνατόν, ἐκάστου μαθήματος, μάλιστα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, διὰ νὰ μὴ εἶναι ἀπεριόριστος ἢ περὶ ταύτην σπουδὴ καὶ καταναλίσκεται εἰς μάτην ὁ πολυτιμότερος καιρὸς τῆς νεότητος, τὸ ὅποιον θεωρηθὲν, ἐπικριθὲν καὶ ἐπικυ-

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

29. ΑΛΑΤΙ ΚΑΙ ΦΩΣ (1)

«Υμείς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς. Ὑμείς ἐστε τὸ φῶς
τοῦ κόσμου».

(Μαθ. ε', 13-19).

Λοιπόν; Οἱ μαθηταὶ ὅ,τι σάπιο ὑπῆρχε, τὸ διώρθωσαν; "Οχι·
γιατὶ εἶναι ἀδύνατον αὐτὸ ποῦ πλέον κατεστράφη λόγῳ τῆς σή-
ψεως νὰ σωθῆ μετὰ τὸ πασπάλισμα τοῦ ἀλατιοῦ. Δὲν προκύπτει καμ-
μιὰ ὠφέλεια ἔστω κι' ἂν ρίξῃς ἀλάτι ἐπάνω στὸ σάπιο. Οἱ μα-
θηταὶ δὲν ἔκαναν αὐτὴ τὴ δουλειά. Αὐτοί, ἐκεῖνο ποῦ πρῶτα ἀνα-
νεώθηκε καὶ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὴ δυσωδία καὶ τοὺς παρεδόθη, ἐκεῖνο
ἀλάτιζαν τότε ὥστε νὰ τὸ συγκρατοῦν ἀπὸ τὴν ἀποσύνθεσι καὶ νὰ
διατηροῦν φρέσκο καὶ δροσερὸ αὐτὸ ποῦ παρέλαβαν ἀπὸ τὸν Κύ-

(1) Τοῦ Ἀγίου Χρυσοστόμου. (Κυριακὴ Δ' Οἴκουμ. Συνόδου).

ρωθὲν ὑπὸ τῆς Διοικήσεως, νὰ διαδοθῆ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς
Ἐπικρατείας καὶ νὰ ἀκολουθῆται, ἕως νὰ εὐρεθῆ καλύτερον.

Β'. Δικαιώματα τοῦ αὐτοῦ

α) Νὰ λαμβάνη παρὰ τῆς Διοικήσεως τὴν ἀναγκαίαν
συνδρομήν, εἰς τὸ νὰ διευθετῶνται κατὰ τὸ δέον τὰ ἀφορῶντα
τὴν Ἐκπαίδευσιν τῆς Νεολαίας.

β) Νὰ εἰσακούεται εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν σχολείων,
εἰς ὅσα ἤθελε προβάλει διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν σχολείων.

γ) Νὰ πείθωνται οἱ διδάσκαλοι, εἰς ὅσα εὐλογα καὶ ὠφέ-
λιμα ἤθελε προτείνει εἰς αὐτοὺς πρὸς μεταρρύθμισιν καὶ βελτίω-
σιν τῶν σχολικῶν πραγμάτων.

δ) Οἱ Ἐπίτροποι καὶ διδάσκαλοι τῶν σχολείων, εἰς ἐπί-
σκεψιν τῶν ὁποίων ἤθελεν ἔλθει, νὰ δείχνωσι εἰς αὐτὸν τὴν
ἀναγκαίαν δεξίωσιν, ἐν ὅσῳ διατρίψῃ παρ' αὐτοῖς, καὶ εὐκο-
λίαν νὰ μεταβαίνῃ ἐκεῖθεν εἰς ἄλλα σχολεῖα.

ε) Οἱ Ἐπαρχοὶ νὰ δίδωσι χεῖρα βοηθείας εἰς ἐκτέλεσιν τῶν
χρεῶν του.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 10 Φεβρουαρίου 1825

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς
(Τ.Σ.) Γεώργιος Γλαράκης

Γρηγόριος Δικαῖος

(Συνεχίζεται)

ΑΜΜΩΝΑΣ

ριόν μας. Τοῦτο εἶναι εὐνόητο. Γιατί τὸ ν' ἀπαλλαγῆ τὸ κοινο-
νικὸ σῶμα ἀπὸ τῆ σαπίλα τῶν ἁμαρτημάτων, αὐτὸ εἶναι πλέον
κατ' ὄρθωμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὄχι τῶν μαθητῶν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν
τὸ νὰ μὴ ξαναγυρίσῃ στὴ σαπίλα του, αὐτὸ ἦταν ἔργο καὶ κόπος
ἐκείνων ποὺ ἐπὶ τρία χρόνια κατήχησε καὶ μὲ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα
ἐφώτισε.

Βλέπετε πῶς ὁ Κύριος, σιγὰ σιγὰ καὶ προσδευτικά, φέρνει τοὺς
μαθητάς του σ' ἀνώτερο σκαλοπάτι ἀποστολῆς κι' ἀπ' αὐτοὺς τοὺς
Προφήτας; Λέγει πῶς οἱ μαθηταὶ δὲν εἶναι διδάσκαλοι μονάχα
γιὰ τὸ λαὸ τῆς Παλαιστίνης ἀλλὰ γιὰ ὅλον τὸν κόσμον. Καὶ δὲν
εἶναι ἀπλῶς διδάσκαλοι, ἀλλὰ καὶ φοβεροὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς
ἀποστολῆς των καὶ τῆς ἐπιβολῆς των. Καὶ τὸ σπουδαιότερο εἶναι
τοῦτο: ὅτι ἔγιναν τόσο περιπόθητοι σ' ὅλους ὄχι μὲ κολακειῆς καὶ
γλυκολογίαις, ἀλλὰ μὲ τὴ στυπτικότητα τῶν λόγων, ὅπως τὸ ἀλάτι,
στυπτικότητα ἢ ὅποια «τσουζεῖ». Μὴν ἀπορήσετε, λέγει ὁ Ἰησοῦς
στοὺς μαθητάς του, ἐὰν ἀφῆκα τοὺς ἄλλους καὶ ἄνοιξα διάλογο μὲ
σᾶς καὶ σὲ τέτοιους κινδύνους σᾶς ὀδηγῶ. Βάλτε στὸ νοῦ σας
σὲ πόσες πόλεις καὶ λαοὺς καὶ ἔθνη πρόκειται νὰ σᾶς κάμω πνευ-
ματικούς ταγούς. Γι' αὐτὸ ἐπιθυμῶ ὄχι νὰ εἴσθε σεῖς μονάχα
φρόνιμοι, ἀλλὰ νὰ κάμετε καὶ τοὺς ἄλλους φρονίμους σὰν καὶ σᾶς.
Ὅσοι, λοιπόν, πρόκειται ν' ἀναλάβουν ἔργον πνευματικοῦ καθοδη-
γητοῦ καὶ φωτιστοῦ, πρέπει νὰ εἶναι πολὺ συνετοί, μυαλωμένοι,
ἐκεῖ πρὸ παντὸς ποὺ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ χαθοῦν καὶ ἄλλοι. Καὶ
πρέπει αὐτοὶ ποὺ θ' ἀναλάβουν νὰ διδάσκουν ἄλλους νὰ ἔχουν τόσο
μεγάλῃ ἀρετῇ, ὥστε νὰ προκύπτῃ καὶ γιὰ κείνους ὠφέλεια. Γιατί
ἂν δὲν γίνετε τέτοιοι, δὲν θὰ ὠφελησετε, ὡς ἀνεραπκεῖς πλέον,
οὔτε καὶ τὸν ἑαυτὸν σας.

Λοιπόν, μὴ ψυχικὰ δυσκολεύεσθε ἐπειδὴ σᾶς φαίνονται τὰ
λεγόμενα φορτικά. Γιατί οἱ ἄλλοι ποὺ ἐμωράνθησαν εἶναι δυνατόν
νὰ ξαναγυρίσουν σὲ κατάστασιν ὑγείας μὲ τὴ δική σας πνευματικὴ
δράσι. Ἐὰν σεῖς μωρανθῆτε καὶ δὲν ξεμωράνετε τοὺς ἄλλους, θὰ
πάρετε στὸ λαιμὸ σας κι' ἄλλους, παρασύροντάς τους στὸ χαμὸ
μαζί σας. Ὡστε, ὅσῳ διαχειρίζεσθε μεγάλες ὑποθέσεις, τόσο καὶ
μεγαλειτέρας προσοχῆς στὸν ἑαυτὸ σας ἔχετε ἀνάγκη. Γι' αὐτὸ
καὶ τοὺς λέγει ὁ Κύριος: «Ἄν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλι-
σθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖ-
σθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων». Γιατί ὅλοι οἱ ἄλλοι, κι' ἂν ἀμέτρητες
φορὲς πέφτουν σ' ἁμαρτήματα, μποροῦν νὰ συγχωρηθοῦν ὁ διδά-
σκαλὸς τους ὅμως ἂν πάθῃ ἓνα τέτοιο, δὲν θὰ μπορέσῃ ἀπὸ που-
θενὰ νὰ πιαστῇ καὶ ν' ἀπολογηθῇ, καί, ἐπὶ πένον, θὰ τιμωρηθῇ αὐ-
στηρότατα. Καὶ γιὰ νὰ μὴ δειλιάσουν μὲ τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων
τοῦ Χριστοῦ «ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν

πονηρόν ρῆμα καθ' ὑμῶν» ἐπειδὴ ἦσαν τὰ κυρίως δρώντα πρόσωπα, τοὺς λέγει πῶς ἂν δὲν εἴσθε παρασκευασμένοι ψυχικὰ γιὰ ἓνα τέτοιο πνευματικὸν ἔργο, τότε ἡ ἐκλογή σας ἔγινε «στὸ βρόντο». Μὰ δὲν πρέπει νὰ φοβῆται κανεὶς ὅταν κατηγορῆται, ἀλλὰ καὶ ὅταν φαίνεται καὶ εἶναι στὴν πραγματικότητα ὑποκριτής. Αἶ, τότε εἶναι πού θὰ μωρανθῆτε καὶ σὰν χαλασμένοι θὰ καταπατηθῆτε ὅπως τὸ ἄχρηστο ἀλάτι. Ἄν ὅμως σεῖς οἱ μαθηταὶ μου σταθῆτε γεροὶ στὴν πίστι καὶ στὴν ἀρετὴ ὅπως ἐδιδάχθητε καὶ εἴσθε στυπτικοὶ κατὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ κατηγορῆσθε ἀπ' αὐτοῦς, τότε νὰ εἴσθε χαρούμενοι. Αὕτῃ εἶναι ἡ ὠφέλιμος δραστηριότης τοῦ στυπτικοῦ ἀλατιοῦ. Φυσικόν, λοιπόν, εἶναι λόγῳ τῆς πνευματικῆς σας δράσεως ἐν ὀνόματι τῆς ἀληθείας νὰ σᾶς κακολογοῦν οἱ κακοί. Τέτοια ὅμως κακολογία δὲν εἶναι γιὰ σᾶς βλαπτική. Ἰσα ἴσα· μαρτυρεῖ τὴ σταθερότητα τοῦ χαρακτῆρος σας. Ἄν φοβηθῆτε τὴν κακολογία τοῦ ἁμαρτωλοῦ κόσμου καὶ φανῆτε χλιαροὶ καὶ ἐλαστικοί, τότε καὶ τὴν ἀποστολή σας προδίδετε καὶ πολὺ χειρότερα θὰ πάθετε, γιὰτι καὶ τὰ ἐξ ἀμάξης θ' ἀκούετε καὶ στὴν καθολικὴ περιφρόνησι θὰ ζῆτε. Αὐτὸ σημαίνει τὸ «καταπατεῖσθαι».

Ἦστερα ἀπ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα ὁ Χριστὸς τοὺς φέρνει ἄλλο παράδειγμα, ψηλότερο. «Ἰμεῖς, τοὺς λέγει, ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ κόσμου». Πάλιν τοῦ κόσμου ὀλοκλήρου καὶ ὄχι ἐνὸς ἔθνους, οὔτε εἰκοσι πόλεων, ἀλλ' ὀλοκλήρου τῆς οἰκουμένης. Καὶ μάλιστα φῶς νοητὸν καὶ λαμπρότερον αὐτῆς τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος. Ὅπως καὶ ἀλάτι πνευματικόν. Καὶ τοὺς ὀνομάζει πρῶτα ἀλάτι καὶ ἔπειτα φῶς γιὰ νὰ μάθης τί λογῆς καὶ πόσο εἶναι τὸ κέρδος ἀπὸ τὰ ἐλεγκτικὰ κατὰ τοῦ κακοῦ λόγια, καὶ τί ὠφέλεια προκύπτει ἀπὸ τὴ σεμνὴ διδασκαλία τῆς ἀληθείας. Γιὰτι καὶ συσφίγγει τὸ χαρακτῆρα ὥστε νὰ μὴ διαλυθῆ, ἀλλὰ καὶ τὸν κάνει νὰ βλέπη καθαρά ὥστε νὰ τραβιέται ἀπὸ τὴν ἀρετὴ καὶ πρὸς τὴν ἀρετὴ. «Οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· οὐδὲ καιοῦσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον». Καὶ πάλιν ὠθεῖ τοὺς μαθητάς του ὁ Κύριος στὴν αὐστηρότητα τοῦ ἀτομικοῦ των βίου καὶ τοὺς ἐκγυμνάζει ὥστε νὰ μένουν σὲ σωστικὴ ἀγωνία ὅπως ἐπιβάλλει αὐτῇ ἡ πραγματικότης, ἀφοῦ ὄλων τὰ μάτια θὰ εἶναι καρφωμένα ἐπάνω τους καὶ θ' ἀγωνίζωνται στὴ μέση τοῦ παγκοσμίου θεάτρου. Γιὰ προσέξατε, τοὺς λέγει, καὶ μὴ φαντασθῆτε πῶς τὰ πράγματα θὰ εἶναι τόσο ἥσυχα, καλὰ καὶ γαλήνια ὅπως τώρα πού καθόμαστε ἐδῶ, σ' αὐτὴ τὴ μικρῇ γωνίτσα. Σκεφθῆτε ὅτι αἴριο πού θ' ἀναλάβετε δημοσία δρᾶσι, θὰ γίνετε περίβλεπτοι σ' ὄλους, ὅπως μιὰ πόλις πού εἶναι χτισμένη στὴν κορυφῇ τοῦ βουνοῦ, καὶ τὸ φῶς πού εἶναι ἐπάνω στὸ λυχνοστάτη γιὰ νὰ φωτίζῃ ὅλο τὸ σπίτι κι' ὅσα ὑπάρχουν στὸ σπίτι.

Ποῦ εἶναι τώρα ἐκεῖνοι ποῦ εἶναι δῦσπιστοι ὡς πρὸς τὴ δύναμι τοῦ Χριστοῦ; Ἄς τ' ἀκούσουν καὶ μπροστά στὴ δυνατὴ ἀλήθεια τῆς προφητείας ποῦ ἐξεπληρώθη στὸ πρόσωπο τῶν Ἀποστόλων, ἄς προσκυνήσουν τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεως αὐτῆς. Σκέψου νὰ καταλάβῃς τὶ πράγματα ὑποσχόταν σ' ἐκείνους ποῦ οὔτε στὴν ἴδια τους τὴ χώρα δὲν ἦσαν γνωστοί. "Ὅτι, δηλαδή, θὰ τοὺς γνωρίσῃ καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα, κι' ὅτι ἡ φήμη τους θὰ φθάσῃ στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, ἢ, μᾶλλον, ὄχι ἀπλῶς ἡ φήμη τους, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνεπτυγμένη εὐεργεσία. Γιατὶ δὲν ἦταν μονάχα ἡ φήμη ποῦ τοὺς ἔκαμε γνωστούς σ' ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ τους, τὰ ἔργα τους τὰ σύμφωνα μὲ τὰ κηρυττόμενα. Κι' ἔμοιαζαν ἀκριβῶς σὰν νὰ εἶχαν στὰ πόδια φτερά καὶ περιώδευαν τὸν τότε γνωστὸν κόσμον ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη γρηγορότερα καὶ ἀπὸ τίς ἡλιακὲς ἀκτῖνες κι' ἔσπειραν τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς θεογνωσίας. Μοῦ φαίνεται πῶς μὲ τὰ παραπάνω λόγια τοὺς προγυμνάζει νὰ ἔχουν καὶ τὴ συνετὴ τόλμη, τὴν παρρησία στὰ κηρύγματά τους. Γιατί, τὸ νὰ εἰπῆ «οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη», φανερώνει τὴ δυνάμει τοῦ ὁ Χριστός. "Ὅπως ἀκριβῶς εἶναι ἀδύνατος ἡ κάλυψις μιᾶς πόλεως ποῦ στέκει στὴν κορυφῆ τοῦ βουνοῦ, ἔτσι καὶ τὸ κήρυγμα εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἀκουεταὶ καὶ νὰ περάσῃ ἀπαρατήρητο. Κι' ἐπειδὴ μίλησε γιὰ διωγμούς καὶ κακολογίας καὶ ἐχθρότητας καὶ πολέμους, γιὰ νὰ μὴ νομίσουν ὅτι αὐτὰ μπορούν καὶ νὰ τοὺς βουλώσουν βιαίως τὰ στόματα, δίνοντάς τους θάρρος τοὺς λέγει ὅτι ὄχι μονάχα δὲν θὰ περάσουν ἀπαρατήρητοι, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένη θὰ φωτίσουν ζωηρά. Ἰδοὺ καὶ γιὰ τὴν ἑνδοξίαν καὶ ἐπίσημοι.

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Κύριός μας φανερώνει τὴ δυνάμει του καὶ δὲν ζητεῖ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς μαθητάς του στὸ ἐξῆς εἰ μὴ παρρησία, σὰν μιὰ προσωπικὴ συμβολὴ στὸ κήρυγμα. Καὶ τοὺς προσθέτει: «Οὐδὲ καίουσιν τὸν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Σὰν νὰ τοὺς λέγῃ: Ἐγὼ ἀναψα τὸ φῶς· ἀλλὰ τὸ νὰ μείνῃ ἀναμμένο, αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ ὑπόθεσις τῆς ἰδικῆς σας φροντίδος ὄχι μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό σας, ἀλλὰ καὶ γιὰ κείνους ποῦ πρόκειται ν' ἀπολαύσουν αὐτὴν τὴ γλυκεῖά αὐγὴ, καὶ νὰ χειραγωγηθοῦν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ποῦ σᾶς ἐδίδαξα. Δὲν θὰ μπορέσουν, ἐπιλαμβάνω, οἱ κακολογίες τοῦ διεφθαρμένου κόσμου νὰ θαμπώσουν τὴ λαμπάδα σας, ἐὰν σεῖς ζῆτε στὰ ἀκριβῆ μέτρα τῆς εὐαγγελικῆς ἀρετῆς, καὶ ἐάν, ἔτσι, ἔχετε σκοπὸ νὰ τραβήξετε ὅλον τὸν κόσμον πρὸς τὸ φῶς αὐτῆς τῆς ἀλήθειας. Ἐπιδείξατε, λοιπόν, ἀξία τῆς Χάριτος ζωῆ ποῦ ἐλάβατε ὥστε, καθὼς ἐκείνη σὰν θεϊκὴ δύναμις

κηρύττεται παντοῦ, ἔτσι καὶ ἡ ἐνάρετός σας ζωὴ νὰ ἀκολουθῇ. Ἐπειτα προσθέτει κι' ἄλλο κέρδος κοντὰ στὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ποὺ εἶναι ἱκανὸ νὰ τοὺς κρατήσῃ σὲ περίσκεψι καὶ νὰ τοὺς κάμῃ πολλαπλῶς δραστηρίουσ. Τοὺς λέγει, δηλαδὴ, πὼς δὲν θὰ διορθώσετε μονάχα τὴν οἰκουμένη μὲ τὸν προσεκτικὸ σας βίο, ἀλλὰ καὶ θὰ καταρτίσετε ἔτσι τὸν κόσμον, ὥστε νὰ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ὅπως ἀκριβῶς θὰ συμβῆ νὰ βλασφημῆται ἐξ αἰτίας σας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐὰν ἡ ζωὴ σας εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὸ διδακτικὸ περιεχόμενον τῶν κηρυγμάτων σας.

Ἄλλ' ἐρωτοῦν οἱ μαθηταί: Πὼς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ θὰ δοξασθῇ μέσῳ ἡμῶν τῇ στιγμῇ ποὺ πρόκειται νὰ μᾶς κακολογοῦν οἱ ἄνθρωποι; Ναι· ἀλλ' ὄχι ὅλοι. Θὰ σᾶς κακολογήσουν ὅσοι εἶναι φθονεροί. Ἀλλὰ κι' αὐτοὶ κατὰ βάθος θ' ἀκοῦν τὴ συνείδεισί τους νὰ τοὺς λέγῃ πὼς ἔχετε δίκην. Θὰ συμβαίνει, δηλαδὴ, κάτι παρόμοιον ἐξ ἀντιθέτου μ' ἐκείνους τοὺς ἀχρείους ποὺ, ἐνῶ τοὺς κολλακεύουν, κι' αὐτοὶ δὲν πιστεύουν στὴν ἀγιότητά τους, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς κρύβουν τὴν ἀλήθεια καὶ τοὺς κρατοῦν στὴν ψευτιά, ἀφοῦ κατὰ βάθος τοὺς κατηγοροῦν. Αἶ, καλὰ! μᾶς σπρώχνει στὴν ἐπίδειξι καὶ στὴν φιλοδοξία; Κάθε ἄλλο δὲν ἐνοοῶ αὐτό. Ἐγὼ δὲν εἶπα: φροντίσατε σεῖς οἱ ἴδιοι νὰ φέρετε στὴ μέση τὰ κατορθώματά σας, οὔτε εἶπα: κάμετε ἐπίδειξι τῶν κατορθωμάτων σας. Εἶπα: «λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν», μ' ἄλλα λόγια: ἄς εἶναι ἡ ἀρετὴ σας μεγάλη καὶ πλουσία σὰν φωτιά καὶ τὸ φῶς ἀνέκφραστο. Ἄλλ' ὅταν ὑπάρχη τόσο μεγάλη ἀρετὴ, εἶναι ἀδύνατον νὰ περάσῃ ἀπαράτηρη ἔστω κι' ἂν θελήσῃ αὐτὸς ποὺ τὴν ἔχει ντυθεῖ νὰ τὴν καλύψῃ. Σεῖς νὰ παρουσιάσετε ἀκατηγόρητη ζωὴ ὥστε τὰ ὅσα σᾶς κατηγοροῦν νὰ μὴ στηρίζωνται πουθενά. Τότε καὶ ἄπειρο ἂν εἶναι τὸ πλῆθος τῶν κατηγορῶν σας κανεὶς δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ σκοτίσῃ τὴ λαμπρότητά σας. Καὶ καλὰ εἶπε «τὸ φῶς». Γιατὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο ποὺ νὰ κἀνῃ τὸν ἄνθρωπον ἐπιφανῆ σὲ τέτοιο βαθμὸ, ἔστω κι' ἂν ἀμέτρητες φορὲς θέλῃ νὰ μείνῃ ἀφανής, ὅσῳ ἡ βοῶσα ἀρετὴ. Ὁ ἐνάρετος ξεπερνᾷ καὶ ἐκείνον ποὺ εἶναι ντυμένος μὲ τις ἡλιακὲς ἀκτῖνες, γιατί δὲν ἀφίνει μονάχα στὴ γῆ τὴ λαμπρότητά του, ἀλλ' ἡ φωτεινότης του διαβαίνει πρὸ ψηλὰ κι' ἀπ' τὸ οὐράνιον στερέωμα. Μ' αὐτὰ ὁ Χριστὸς τὰ λόγια ἐνισχύνει περισσότερο τοὺς μαθητὰς ποὺ ἀκοῦνε. Σὰν νὰ τοὺς λέγῃ: Ἄν καὶ θὰ πικραίνεσθε ἀπὸ τις βλαστήμιες τοῦ κακοῦ κόσμου, ὅμως θὰ ἔχετε πολλοὺς ποὺ ἐξ αἰτίας σας θὰ εὐλογοῦν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἀπ' ὅλες τις μεριὲς γιὰ σᾶς μαζεύεται μισθὸς καὶ ὅταν ἐξ αἰτίας σας δοξάζεται καὶ ὅταν σεῖς γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὑβρίζεσθε. Καὶ γιὰ νὰ μὴ ἀσχολούμεθα μὲ τις κακολογίες ποὺ ἀκοῦμε ἀπὸ τὸν κόσμον μὲ τὴν πληροφορία πὼς αὐτὲς μᾶλλον μᾶς δίνουν μισθὸ, δὲν ἐσταμάτησε ξηρὰ στὶς κακολογίες, ἀλλὰ

τις ἔβαλε στή μέση δυὸ προσδιορισμῶν· ὅταν δηλαδή πρόκειται περὶ συκοφαντιῶν ποῦ μᾶς κολλοῦν ἐπειδὴ εἴμεθα ὄργανα τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης ἐκτὸς τῆς συκοφαντίας ποῦ παίρνομε γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ κακὰ λόγια ποῦ ἀκοῦμε, κι' αὐτὰ τοὺς ταπεινοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὠφελοῦν πολὺ καλὰ καὶ τοὺς δοξάζουν καὶ ἡ δόξα μας αὐτὴ ἀνεβαίνει σὰν καλὴ φήμη ὡς τὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ. Ἐπὶ πλέον ἐνισχύει τις ὥραϊες ἐλπίδες ποῦ ἀπλώνονται μπροστά μας. Γιατί, λέγει, δὲν ἔχει τόση δύναμι ἡ κακολογία τῶν πονηρῶν ὥστε νὰ τυφλώνη τῶν ἄλλων τὰ μάτια νὰ μὴ βλέπουν τὸ φῶς ποῦ σᾶς περιβάλλει. "Ὅταν ὅμως ἀχρηστευθῆτε, τότε μονάχα θὰ σᾶς καταπατήσουν καὶ ὄχι ὅταν τραβάτε τὸν ἴσιο δρόμο τῆς ἀρετῆς καὶ πράττετε τὸ ὀρθὸ καὶ συκοφαντήσθε. Τότε θὰ βρεθοῦν καὶ πολλοὶ ποῦ θὰ σᾶς ἐγκωμιάζουν καὶ, μ' αἰτία ἐσᾶς, θὰ εὐλογοῦν τὸ ὄνομα τοῦ οὐρανοῦ Πατέρα σας. Καὶ δὲν τοὺς εἶπε «τὸν Θεόν» ἀλλὰ «τὸν Πατέρα», θέλοντας μ' αὐτὸ νὰ προσπειρή στὴ διάνοιά τους τὰ σπέρματα τῆς μελλούσης εὐγενείας. Ἐπειτα δείχνοντας τὸ ὁμότιμον πρὸς τὸν Πατέρα πιδ ἐπάνω, ἔλεγε : «Μὴ λυπήσθε ὅτι κακῶς ἀκοῦτε· γιατί εἶναι ἀρκετὸ τὸ ὅτι αὐτὰ ποῦ ἀκοῦτε, τ' ἀκοῦτε γιὰ λογαριασμό μου». Τώρα προβάλλει τὸν Πατέρα, κι' ἔτσι ἀπὸ παντοῦ φαίνεται ὁμοούσιος ὁ Υἱὸς καὶ ἰσότημος πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα.

Λοιπόν, ἐφ' ὅσον γνωρίζουμε τὸ κέρδος ποῦ προκύπτει ἀπὸ τὸν ἐνάρετο βίον, καθὼς καὶ τὸν κίνδυνον ποῦ κρέμεται στὸ κεφάλι μας ἀπὸ τὴ νωθρότητά μας—κι' εἶναι φοβερώτερον νὰ χάσουμε τὴν ψυχὴ μας γιὰ πάντα παρὰ νὰ βλασφημηθῆται ἐξ αἰτίας μας ὁ ἀπαθὴς Θεὸς—ἄς μὴ σκανδαλίζουμε κανένα μὲ τὴ διαγωγὴ μας οὔτε Ἰουδαίους οὔτε εἰδωλολάτρους οὔτε καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ (Α' Κορ. ι', 32). Ἄς παρουσιάσουμε βίον φωτεινότερον καὶ τοῦ ἡλίου, κι' ἂν κανεὶς θέλῃ νὰ μᾶς κατηγορή, δὲν πρέπει γι' αὐτὸ νὰ πονοῦμε γιὰ τὶς συκοφαντίες, ἀλλὰ νὰ πονοῦμε τότε ποῦ οἱ κατήγοροί μας τὰ λένε σωστά εἰς βάρος μας. Γιατί, ἂν μὲν ζοῦμε κακοῦθῆ βίον, τότε, καὶ κανένα νὰ μὴν ἔχομε κατήγορον, εἴμεθα ἀπ' ὅλους δυστυχέστεροι. Ἄν ὅμως καλλιεργοῦμε τὴν ἀρετὴν, κι' ὀλόκληρη ἡ οἰκουμένη ἂν μᾶς κατηγορήσῃ, τότε θὰ εἴμεθα ἀπ' ὅλους ζηλευτότεροι καὶ μάλιστα θὰ μπορέσουμε ὅλους ποῦ ἔχουν καλὴ προαίρεσι νὰ τοὺς τραβήξουμε κοντὰ μας, γιατί αὐτοὶ δὲν θὰ δώσουν σημασίαν στὴν κακολογίαν τῶν πονηρῶν, ἀλλὰ θὰ προσέξουν τὴν ἐνάρετη ζωὴν μας. Ἡ ἐπίδειξις τῶν καλῶν μας ἔργων βροντοφωνεῖ δυνατώτερα καὶ ἀπὸ τὴν σάλπιγγα καὶ ὁ καθαρὸς βίος εἶναι πιδ φωτεινὸς καὶ ἀπὸ τὸ φῶς, ἔστω κι' ἂν εἶναι ἀμέτρητοι οἱ διαβολεῖς μας.

Ἐπομένως ἂν ὅλα ὅσα προείπαμε τὰ ἐφαρμόσουμε, τότε καὶ

πρᾶξι, καὶ ταπεινοί, καὶ ἐλεήμονες, καὶ καθαροὶ καὶ εἰρηνοποιοὶ
θὰ εἴμεθα. Κι' ὅταν μᾶς βρίζουν ἡμεῖς δὲν τοὺς βρίζουμε · μᾶλλον
θὰ χαιρώμεθα γιατί πιστεύουμε πὼς με τὸ Χριστιανικὸ μας τρόπο
θὰ τραβήξουμε με τὸ μέρος μας αὐτοὺς ποὺ παρακολουθοῦν τὴ
ζωὴ μας, καὶ ὅλοι γενικὰ θὰ διατεθοῦν εὐχαρίστως ἀπέναντί μας
καὶ θὰ μᾶς πλησιάσουν, ἔστω κι' ἂν πρόκειται περὶ θηρίου ἢ
κάποιου δαίμονος ἢ περὶ οἰουδήποτε ἄλλου. Ἄλλ' ἂν, παρὰ ταῦτα,
βρεθοῦν μερικοὶ ποὺ θὰ ἐξακολουθήσουν τὰς εἰς βάρος μας κακο-
λογίας, ἐσὺ νὰ μὴ θορυβηθῆς καθόλου, οὔτε κι' ἂν μάθης πὼς σὲ
βρίζουν δημοσίᾳ. Ἐσὺ νὰ ἐξετάσης τὴ συνείδησί σου καὶ θὰ
ιδῆς πὼς σὲ θαυμάζουν, σὲ χειροκρατοῦν καὶ σοῦ δίνουν χίλια δυὸ
ἐγκώμια. Ὁ διάβολος ὅταν ιδῆ πὼς δὲν καταφέρει τίποτε με
τὶς ἐπιθέσεις του φεύγει γιατί φοβᾶται μήπως γίνῃ αἰτία καὶ
μᾶς δοθοῦν γιὰ τὶς πολλές μας νίκες ἐναντίον του περισσότερα
στεφάνια. Κι' ὅταν αὐτὸς ἀπομακρυνθῆ, τότε ὅσω καὶ διεφθαρμέ-
νος ἂν εἶναι κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μας, θὰ γνωρίσῃ τὴν ἀρετὴν
γιατί θὰ τοῦ φύγῃ ἀπὸ τὰ μάτια ἢ σκοτεινῇ καλύπτρα τῆς συκο-
φαντίας. Ἐπειτα ἂν οἱ ἄνθρωποι ἀποδειχθοῦν παράλογοι, τότε
πλέον ἐσὺ θὰ ἐπαινεθῆς ἀπὸ τὸ Θεό, πρᾶγμα ποὺ ψηλότερα θὰ
σὲ σηκώσῃ.

Μή, λοιπόν, πονῆς, μὴν ἀπογοητεύεσαι γιατί καὶ οἱ Ἀπό-
στολοι τοῦ Κυρίου ἤσαν γιὰ ἄλλους ὁσμὴ θανάτου καὶ γιὰ ἄλλους
ὁσμὴ ζωῆς (Β' Κορ. β', 16). Ἐσὺ εἶσαι ἀπηλλαγμένος ὄλων
τῶν ἐγκλημάτων, ἀρκεῖ νὰ μὴ δώσης καμμιὰ ἀφορμὴ. Θὰ εἶσαι
περισσότερον εὐτυχής. Ἀκτινοβόλησε γι' αὐτὸ με τὴν ἀρετὴν σου
ἐδῶ, καὶ μὴ δίνῃς καμμιὰ σημασίαν στὰ κακόλογα τῶν πονηρῶν,
γιατί, πρέπει νὰ ξέρῃς πὼς δὲν μπορεῖ νὰ μὴν ἔχῃ καθόλου ἐχθροὺς,
ἐκεῖνος ποὺ καλλιεργεῖ στὸν ἑαυτό του τὴν ἀρετὴν. Εἶσθε, λοιπόν
καὶ φῶς, καὶ τοῦ φωτὸς ἢ ἀκτινοβολία δὲν περιορίζεται ἐδῶ στὴ
γῆ ἀλλὰ καὶ γίνεται ὁδηγὸς καὶ οὐρανοδρόμος σ' ὅσους ἀκολου-
θοῦν τὸ φῶς.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς
ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολο-
γία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν
τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΑΡΙΘΜΟΥΣ»

Ἑπὶ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Ὁ Μωϋσῆς τύπος Χριστοῦ. Ἡ ἀδελφὴ του Μαριάμ
τύπος τῆς Ἑβραϊκῆς συναγωγῆς.

Ἡ Μαριάμ μίλησεν ἄσχημα γιὰ τὸν ἀδελφὸ τῆς—τὸν θεόπτη καὶ θεόφρονα Μωϋσῆ — καὶ τὸν κατηγόρησε πὼς πῆρε γιὰ γυναῖκα του μιὰν Αἰθιοπίσσα. Γιὰ τὴν ἄπρεπη λοιπὸν αὐτὴ κατηγορία τῆς ἐλεπρώθηκε καὶ τὴν ἀπομόνωσαν γιὰ νὰ μὴν ἐπικοινωνῇ με τὸν λαὸν καὶ τῆς ὥρισαν νὰ μένη ἔξω ἀπὸ τὸν καταυλισμὸν καὶ δὲν τῆς ἐπέτρεψαν νὰ ξαναγυρίσῃ, παρὰ ἀφοῦ ἐπέρασαν ἑπτὰ ἡμέρες κί' ἀφοῦ πρῶτα ἐκαθαρίσθηκε (Ἀριθ. ιβ', 1—15).

Ἵστερα ἀπὸ αὐτὸ ἡ «Συναγωγὴ» καταφλυαρεῖ καὶ καταβλαστημᾷ τὸν «πραῦν καὶ ταπεινὸν τῇ καρδίᾳ» Προφήτην, τοῦ ὁποίου τύπος προφανερῶθηκεν ὁ Μωϋσῆς, πὼς ἐπαντρεύθηκε τάχα με τὴν Ἑθνικὴν Ἑκκλησίαν. Γι' αὐτὸ καταλεπρώθηκε κί' αὐτὴ ἐλεεινὰ κί' ἀποδιωγμένη ἀπὸ τὴν συνάθροιση τῶν πιστῶν, μένει ἀκάθαρτη κί' ἀφωρισμένη, ὡσότου νὰ περάσῃ ἡ ἑπταδικὴ χρονικὴ περίοδος· κί' ὡς ὅτου πρὸ τῆς συντέλειαν τοῦ κόσμου, τὰ κατάλοιπα τῆς ἀπιστίας φωτισθοῦνε κί' αὐτά, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἀπὸ τῆς θείαν χάριος, κί' ὡς ὅτου μπολιασθῇ καὶ ἡ ἀγριλῆ καὶ γίνῃ ἡμερὴ καὶ καρπερὴ ἐλθά.

Καὶ τότε μὲν, στὴν ἐποχὴ δηλαδὴ τῆς Ἐξόδου τῶν Ἑβραίων, ὁ Μωϋσῆς προσευχήθηκε στὸ Θεὸ γιὰ τὴν λεπρωμένη Μαριάμ καὶ εἶπε· «Σὲ παρακαλῶ, Θεέ μου, γιάτρεψέ την». Κί' ὁ θεὸς Γρηγόριος πῆρεν ἀφορμὴν ἀπ' αὐτό, γιὰ νὰ θαυμάσῃ, ἀνάμεσα στὶς ἄλλες του ἀρετές, καὶ τὴν καλωσύνη καὶ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ

Μωϋσῆ, πού ἐξεδυσώπησε τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ἀδελφή του, πού ἐκίνησε τὴν φαρμακερὴ καὶ λοιδωρὴ γλῶσσα τῆς ἐναντίον του· «θαυμάζειν ἄξιον τῆς ἀνεξικακίας τὸν Μωϋσέα, ὅτι τοῦ Θεοῦ τὴν ἄλογον βασκανίαν τοῦ γυναιίου κολάζοντας, ἰσχυροτέραν τὴν φύσιν τῆς ὀργῆς ποιησάμενος, τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἀδελφῆς ἰλεώσατο»· (ἀξίζει νὰ θαυμάζωμε γιὰ τὴν ἀνεξικακία του τὸν Μωϋσῆ, πού ἐνῶ ὁ Θεὸς ἐτιμώρησε τὴν ἀπρεπῆ τῆς συμπεριφορά, αὐτὸς ἔβαλε παραπάνω ἀπὸ τὸν θυμὸ του τὴν καρδιά του, κι' ἐξιλέωσε γιὰ τὴν ἀδελφή του τὸν Θεό).

Τὸ ἴδιο συνέβηκε κι' ἀργότερα, «ὅτε ἦλθε κατὰ θείαν οἰκονομίαν — τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου». Ὅπως ὁ Μωϋσῆς τότε παρόμοια κι' ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς προσευχήθηκε στὸ Θεὸ καὶ Πατέρα του ἐπάνω εἰς τὸν μαρτυρικό του Σταυρό, ἐνῶ ἡ λεπρὴ καὶ ἀκάθαρτη «συναγωγή» τριγύρω του τὸν καταβλαστημοῦσεν ἀκόμη· «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσιν» (Λουκ., κγ', 34).

Πραγματικὰ λοιπὸν καὶ κατὰ τοῦτο ὁ Μωϋσῆς ἀναδείχθηκε τύπος τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Θεανθρώπου γιὰ τὸν ὁποῖον καὶ φανερώτερα χρησιμοδότησε στοὺς ὁμοεθνεῖς του καὶ τοὺς φανέρωσεν· «Ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε» (Δευτ. ιη', 15).

Γιατί δὲν ἐλεπρώθηκε κι' ὁ Ἀαρών
πού κι' αὐτός, ὅπως ἡ Μαριάμ, κατηγόρησε τὸν Μωϋσῆ;

Καὶ οἱ δύο τους, καὶ ἡ Μαριάμ κι' ὁ Ἀαρών, κατηγορήσανε παρόμοια τὸν ἀδελφὸ τους τὸν Μωϋσῆ· γιατί λοιπὸν ἐλεπρώθηκε μονάχα ἡ Μαριάμ καὶ δὲν ἔπαθε τὸ ἴδιο κι' ὁ Ἀαρών;

Βρίσκομε στὴν ἁγία Γραφή, πὼς τρεῖς ἐπίσημοι ἄνδρες καὶ τρεῖς γυναῖκες, ἐπίσημες κι' αὐτές, ἐπέσανε στὸ ἴδιο σχεδὸν λάθος. Ὁ Ἀδὰμ ὁ Γενάρχης μας

καὶ ἡ Εὐά· ὁ Πατριάρχης Ἀβραάμ καὶ ἡ γυναῖκα του Σάρρα· ὁ μέγας Ἀρχιερέας Ἀαρών καὶ ἡ ἀδελφή του Μαριάμ. Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐά παρακούσανε τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ νὰ μὴν φᾶνε ἀπὸ τὸν ἀπαγορευμένο καρπό. Ὁ Ἀβραάμ καὶ ἡ Σάρρα ξεκαρδισθήκανε στὰ γέλοια, ὅταν ἀκούσανε τὸν Ἀγγελο τοῦ Θεοῦ νὰ τοὺς λέη, πὼς θ' ἀποκτήσουνε παιδί· κι ὁ Ἀαρών κ' ἡ Μαριάμ κατηγορήσανε τὸν ἀδελφὸ τους τὸν θεόπτη Μωϋσῆ, ἐπειδὴ παντρεύθηκε καὶ πῆρε γυναῖκα του τὴν Σεπφώρα, ποὺ ἦτανε Αἰθιόπισσα. Κι' ὅμως οἱ γυναῖκες βρεθήκανε νᾶναι περισσότερον ἔνοχες ἀπὸ τοὺς ἄντρες· ἡ ἀμαρτία τῆς Εὐας λογιόσθηκε βαρύτερη, λέγει ὁ ἀπόστολος· «Ὁ Ἀδάμ οὐκ ἠπατήθη». Τὸ γέλοιο τῆς Σάρρας ἐπιτιμῆθηκε· «Τί ὅτι ἐγέλασε Σάρρα»; Τοῦ Ἀβραάμ ὅμως ὄχι· τῆς Μαριάμ ἡ βρισιὰ τιμωρήθηκε μὲ λέπρωση, τοῦ Ἀαρών ὅμως ὄχι. Γιατί λοιπόν; Γιὰ τὰ δυὸ ζευγάρια γράψαμε σχετικὰ παραπάνω, γιὰ τὸ τρίτο τί μπορούμε νὰ εἰποῦμε;

Μερικοὶ λένε, πὼς ὁ Θεὸς ἐξαίρεσε τὸν Ἀαρών γιὰ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης του. Τὴν ἐξήγησιν αὐτὴν μᾶς τὴν δίνουνε καὶ θεῖοι Πατέρες. Ὁ Κύριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας λέει· «Ἐπειδὴ τιμὴ παρά τῷ Θεῷ καὶ μέγα τῆς Ἱερωσύνης τὸ χρῆμα, ταύτη τοι τὸ ἐν λέπρα φαίνεσθαι διαφυγών, λύπη μᾶλλον τῇ ὑπὲρ τῆς τοῦτο παθούσης ἐκολάζετο». (Ἐπειδὴ εἶχε σὲ μεγάλη τιμὴ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης, γι' αὐτὸ τὸν λόγον ἐγλύτωσε, γιὰ νὰ μὴν παρουσιάζεται λεπριασμένος· καὶ ἡ τιμωρία στάθηκε ἡ λύπη γιὰ τὴν ἀδελφή του, ποὺ τῷ παθεν αὐτό). Καὶ ὁ Θεοδώρητος λέει· «Εἶχε τινα μετρίαν συγγνώμην ὁ Ἀαρών, ὡς τῷ χρόνῳ πρεσβύτερος καὶ ὡς Ἀρχιερωσύνης ἡξιωμένος» (συγχωρέθηκε κάπως ὁ Ἀαρών, ἐπειδὴ καὶ μεγαλύτερος ἦτανε στὴν ἡλικία καὶ εἶχε τιμηθῆ μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης). Γι' αὐτό, προσθέτει, ἐπειδὴ σύμφωνα μὲ τὸν νόμο ὁ λεπρὸς λογιαζόντανε σὰν ἀκάθαρτος, κι' ὁ Ἀαρών ἦτανε ἡ ρίζα καὶ τὸ θεμέλιο τῶν ἱερέων, γι' αὐτὸ γιὰ νὰ μὴν περάσῃ ἡ ντρο-

πή και σ' ὅλους τοὺς κατοπινοὺς του, δὲν τὸν ἐτιμώρησε τὸ ἴδιο· ἀλλὰ τὸν ἐτιμώρησε καὶ τὸν ἐφόβισε μαζί, μετὴν τιμωρία τῆς ἀδελφῆς του.

Λίγο διαφορετικὴν ἐξήγησιν μᾶς δίνει στὴν ἀπορία μας αὐτὴν ὁ Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης, ποὺ λέει: «Ἐπειδὴ ἀρχὴ Ἰερωσύνης ἦν, οὐκ ἠθέλησεν ὁ Θεὸς ὑβρίσαι τὸ προοίμιον, ἵνα μὴ καὶ τὸ τέλος γίνηται ἐπονείδιστον». Πολὺ ὁμως ἀμφιβάλλω, ἂν πείθεται ὁ καθένας ἀπὸ τις ἀπαντήσεις αὐτὲς στὴν ἀπορία του. Ἐπειδὴ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δεύτερη, μπορεῖ κανεὶς ν' ἀνταπαντήσῃ, πὼς ἴσια ἴσια, ἡ ἀρχὴ κάθε θεσμοῦ πρέπει νὰ προσέχῃ κανεὶς πολὺ νὰ εἶναι σωστὴ καὶ τὰ πρῶτα λάθη αὐτῶν ποὺ ἀναλαμβάνουν ἀξιώματα νὰ διορθώνωνται προσεκτικώτερα, γιὰ νὰναι κατόπιν σωστὰ καὶ νὰ προχωροῦνε ἀπὸ πρόοδο σὲ πρόοδο καὶ τὰ τέλη· «ὅτι καὶ τῆς καλῆς ἀρχῆς κάλλιστον εἶναι καὶ τὸ τέλος». Κι ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος ἡ θεραπευτικὴ μᾶς λέει, πὼς τὰ διάφορα νοσογόνα αἷτια πρέπει νὰ τὰ προλαβαίνωμε καὶ νὰ τὰ ξεριζώνωμε στὴν ἀρχὴ τους καὶ προτοῦ νὰ προχωρήσῃ τὸ κακὸ καὶ κατακυριεύσῃ τὸν ὄργανισμό. Ὅσον ἀφορᾷ πάλιν τὴν πρώτη λύση, γιὰτὶ δὲν θὰ μπορούσε κανένας ν' ἀπαντήσῃ, πὼς ἴσια ἴσια, τὸ ἀντίθετο εἶναι σωστὸ καὶ τὸ μεγάλο ἀξίωμα ποὺ εἶχεν ὁ Ἀαρὼν ἔκανε τὸ λάθος του βαρύτερο· κι' ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν αὐστηρότερα.

Κι ἀναμφίβολα, ἓνας ἄνθρωπος ποὺ εἶναι ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ κορυφαῖος ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ ποὺ μπαίνει στὰ ἄδύτα τῶν ἀδύτων καὶ στέκεται μπροστὰ στὸ ἅγιο θυσιαστήριον καὶ προσεύχεται στὸ Θεὸ γιὰ τὸν λαόν, ὁ Μέγας, μ' ἓνα λόγον, Ἀρχιερέας, τὸ λάθος του εἶναι ἀσύγκριτα μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ λάθος μιᾶς ἀπλῆς γυναίκας, καὶ γι' αὐτὸ θ' ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ βαρύτερα· «ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται· ὁ γὰρ ἐλάχιστος συγγνωστός ἐστιν ἐλέους, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθήσονται» (Σοφ. Σολομ. στ', 6-7).

Σ' αὐτὰ μπορεῖ ν' ἀντιτάξῃ, νομίζω, κανεὶς ἄλλη

σκέψη, πού μετριάζει κάπως τὸν τόνο καὶ τὴν δύναμη τῆς προηγουμένης ἀπορίας. Στὶς διάφορες δηλαδὴ ποι-νὲς πού ὀρίζει ὁ Θεός, γιὰ τιμωρία τους, στοὺς ἀνθρώ-πους πού ἁμαρταίνουνε, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ στηριχθῆ ποτέ, γιὰ νὰ βγάλῃ θετικό συμπέρασμα γιὰ τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας πού διαπράχθηκε. Στὴ ζωὴ μας αὐτὴ βλέ-πομε συχνὰ μιὰ τέτοιαν ἀνωμαλία, νὰ μὴ παθαίνη τί-ποτα δηλαδὴ ἢ πολὺ λίγα κάποιος πού ἔχει κάνει τοῦ κόσμου τὰ κακὰ, κι' ἀντίθετα νὰ παιδεύεται καὶ νὰ τυ-ραγιέται κάποιος, πού εἶναι ὅλως διόλου ἀθῶος!

Τί μποροῦμε νὰ εἰποῦμε ἐπάνω σ' αὐτό; καὶ τί μπο-ροῦμε νὰ στοχασθοῦμε; Ἀνεξερευνήτα εἶναι πραγματικά τὰ κρίματα τοῦ δικαιοκρίτη Θεοῦ. «καὶ τὰ κρίματα Κυ-ρίου ἄβυσσος πολλή» (Ψαλμ. λε', 6). Ἄβυσσος πού δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ξεπεράσῃ ὁ ἀνθρώπινος λογισμός.

Καὶ πρέπει ἀκόμη νὰ παραδεχθοῦμε κι' αὐτό, πὼς ὁ ἄνθρωπος δηλαδὴ δὲν μπορεῖ συχνὰ νὰ ξεχωρίσῃ γιὰ τὴν ἴδια πράξη, ποιά εἶναι βαρύτερη καὶ ποιά ἐλαφρό-τερη. Ἡ ἁμαρτία εἶναι μιὰ θανατηφόρα ἀρρώστεια τῆς ψυχῆς. Καὶ ἡ ἀρρώστεια αὐτὴ, ἂν καὶ δείχνῃ κάποια ἐ-ξωτερικὰ σημάδια καὶ συμπτώματα, ἔχει ὅμως τὴ ρίζα της καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀπόκρυφῃ μέσα στὰ βάθη τῆς καρδιάς μας, καὶ γι' αὐτὸ μονάχα ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ξέρεῖ στὴν ἐντέλεια τὸ πάθος αὐτό. Μόνος αὐτὸς μπορεῖ διάγνωσῃ νὰ κάνῃ, καὶ νὰ τὸ γιατρέψῃ· γιατί μονάχα αὐ-τὸς ξέρεῖ καὶ μπορεῖ νὰ διακρίνῃ τὰ βάθη τῆς καρδιάς τοῦ καθενός. Ὁ Προφῆτης Ζαχαρίας, ὠδηγημένος ἀπὸ τὸν ἄγγελο πού τοῦστελεν ὁ Θεὸς ἄνοιξε τὰ μάτια του· «καὶ ἰδοὺ τάλαντον μολύβδου ἐξαιρόμενον· καὶ ἰδοὺ μία γυνὴ ἐκάθητο ἐν μέσῳ τοῦ μέτρου καὶ εἶπεν αὕτη ἐστὶν ἡ ἀνομία». Ἡ συμβολικὴ αὐτὴ παράσταση εἶναι καταλλη-λότατη, ὅπως λέει ὁ θεῖος Γρηγόριος· «ὅτι βαρεῖά ἐστι καὶ καταφερῆς ἡ κακία... τὰ ἐν ὑψηλοῖς διὰ τὴν πρὸς τὸ Θεῖον ὁμοίωσιν ὄντα πρὸς τὸν βόθυνον ἑαυτῆς συγκα-θέλκουσα»· (βαρεῖά εἶναι καὶ γλυστερὴ ἡ κακία... κι' ὅ,τι βρῖσκεται ψηλά, γιατί εἶναι σύμφωνο μὲ τὸ θεῖο θέλημα,

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Ἄλλοίμονον αὐτὸ τὸ γράμμα ποῦ εἶναι τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνωτέρω μαρτυρεῖ τὸ σίρτημα μιᾶς καινούργιας ζωῆς. Αὐτὸ καὶ ἄλλα πολλά, δείχνουν τὰ κρυμμένα τάλαντα, μετὰ τὰ ὁποῖα τὸν ἐπροίκισεν ὁ Πλάστης του καὶ τὰ ὁποῖα, μετὰ «τὴ χάρι ποῦ ὑπερεπερίσσευσε» (Ρωμ. ε' 20), παρὰ τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθόν, ἀξιοποίησε καὶ τὰ ἐπολλαπλασίασε πρὸς τὴν δόξαν τοῦ Δοτῆρος του καὶ πρὸς ὠφέλειαν καὶ ἄλλων.

Ὁ «ἀκούραστος προϊστάμενος» ἐδῶ εἶναι ἀπὸ τὸ Σωφρονιστικὸ προσωπικὸ τῶν φυλακῶν, γιὰ τὸ ὁποῖον ἀξίζει νὰ μνημονευθῆ ἐδῶ ὅτι, μετὰ τὴ καλλιεργημένη χριστιανικὴ ψυχὴ του

τὸ σέρνει στὸ βάραθρό της). Ποιὸς μπορεῖ νὰ πάρῃ στὰ χέρια του ἓνα τέτοιο τάλαντο, κι' ἀφοῦ ζυγιάσῃ μετὰ ἀκρίβεια τὸ βάρος του νὰ βρῆ πόσο μεγάλο εἶναι τὸ ἁμαρτήμα, ποῦ ὅταν γίνῃ αὐτὸ χίλια δυὸ περιστατικὰ μποροῦνε νὰ τὸ κάνουνε ν' ἀλλάξῃ δρόμο;

Ἄν τὰ καλοσκεφθοῦμε αὐτά, ποῦ εἶναι ἀληθινὰ καὶ πανθομολογούμενα, ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ ποῦ μονάχα ἡ Μαριάμ κι' ὄχι κι' ὁ Ἄαρὼν ἐλεπρώθηκε γιὰ τὴν προσβολὴ ποῦ ἔκαναν στὸ Μωϋσῆ, σταματᾷ καὶ παύει ἡ ἀπορία μας, κι' ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό, κι' ὡς πρὸς ἄλλα πολλά τέτοια, ποῦ μᾶς φέρνουν σάλο κι' ἀναταραχὴ στοὺς λογισμούς μας. Ποιὸς ξέρεи, ἂν ἡ ἁμαρτία τοῦ Ἄαρὼν στὴν προκειμένην ὑπόθεση, ἦτανε ἡ ἴδια καὶ ἰσόσταθμη συγκριτικὰ μετὰ τὴν ἁμαρτία τῆς Μαριάμ; Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῆ, πὼς εἶναι βέβαιος γιὰ ἓνα τέτοιο πρᾶγμα; «Οὐ γὰρ τὸ γεγενημένον τοσοῦτον, ὅσον ἡ γνώμη μεθ' ἧς γένηται βασανίζεται· χωρεῖ γὰρ ὁ Κριτὴς καὶ μέχρις ἐννοιῶν». (Δὲν ἐξετάζεται τόσο μιὰ πράξις, ὅσον ἡ διάθεση ποῦ τὴν προκάλεσε· κι' ὁ Κριτὴς προχωρεῖ ὡς τὰ βάθη τοῦ λογισμοῦ), ὅπως ἄριστα λέει ὁ φωστῆρας τῆς Ἐκκλησίας Πηλουσιώτης.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

καὶ τὴν ἰδιαίτερη σωφρονιστικὴ μὀρφωσι πὸν πέρνει στὴ Σχολή, ἀποβαίνει αὐθόρμητα ὁ στοργικὸς συμπαραστάτης τοῦ κρατουμένου στὴ σκληρὴ δοκιμασία του, ἀλλὰ καὶ προθυμοποιεῖται νὰ γίνεται καὶ συνεργάτης πολλάκις τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἀναμορφωτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀποστολὴ της. Μιὰ πραγματικὴτητα πὸν εὐφημα, πρὸς τιμὴν τοῦ Σώματος, μνημονεύει ἐδῶ καὶ πὸν εὐχομαι καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ εὐρίσκειται πάντοτε σύσσωμο στὸ πλευρὸ τῆς Στρατευομένης Ἐκκλησίας καὶ τόσο κοντὰ στὸν κρατούμενο, σύμφωνα μὲ τὸ παράδειγμα καὶ τὰ στοργικὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ «ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρὸς με» (Ματθ. κε' 36).

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚΟΠ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

«Ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ κ. I....

*«Διελογίσθην τὰς ὁδοὺς μου, καὶ ἔστρεψα
τοὺς πόδας μου εἰς τὰ μαρτύριά Σου, Κύριε»
(Ψαλμ. ριθ', 59)*

Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, καὶ σὲ μνημονεύω πάντοτε ἐν ταῖς προσευχαῖς μου ἀκούων τὴν θερμὴν σου ἀγάπη πρὸς ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον ἐν Κυρίῳ. Σὲ εὐχαριστῶ γιὰ ὅλα.

Δὲν φαντάζεσαι πόσο πολὺ μὲ ὠφέλησε ἡ καθημερινὴ μας μελέτη τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ οἱ συμβουλές σου πρὸ παντός.

Ἡ δημιουργία ἐνὸς πυρίνου ζωντανοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν φυλακὴν μας ὑπὸ τὴν ἄμεσην ἐπίβλεψιν τοῦ Πνευματικοῦ μας Πατρὸς—Ἄρχ. Π.Π. καὶ τοῦ ἀκούραστο προϋσταμένου μας Α.Κ., ὅπως γνωρίζεις, δὲν ἄργησε νὰ δώσῃ τοὺς πνευματικούς της καρπούς. Δοξάζω τὸν Παντοδύναμον Θεὸν καὶ προσεύχομαι καθημερινῶς, ὅπως ὁ Κύριος μὲ δυναμώσῃ περισσότερον εἰς τὴν πίστιν μου διὰ νὰ ἐργασθῶ μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις πρὸς δόξαν Ἐκεῖνου, «ὅστις παρεδόθη διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν καὶ ἀνέστη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν» (Ρωμ. 8', 25). Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, πὸν μὲ ἐπέτρεψε μὲ τὸν καλὸν μου ἀδελφὸν κ. Ν. νὰ μεταβάλουμε τὸν Χριστιανικὸν μας Ὅμιλον σὲ μιὰ πραγματικὴ ἀδελφότητα τῆς Ἀγάπης «Ἰδοὺ, τί καλὸν καὶ τί τερπνόν, νὰ συγκατοικῶσιν ἐν ὁμονοίᾳ ἀδελφοί!» (Ψαλμ. ρλγ', 1). Ὅλοι πρωτοπόροι στὴν Χριστιανικὴν μας κίνησιν παρουσιάζουν μεγάλο ζῆλο διὰ πνευματικὴν ἀναγέννησιν τῶν ἀδελφῶν συγκατουμένων μας. «Ἐὰν ὁ νόμος τοῦ Κυρίου δὲν ἦτο ἡ τρυφή μου, τότε ἤθελον χαθῆ ἐν τῇ θλίψει μου» (Ψαλμ. ριβ', 92).

Γνωρίζω, ἀδελφέ μου, ὅτι ἐπιθυμεῖς νὰ μάθῃς πολλά. Θὰ

ΔΙΑΣΧΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΓΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ

**ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΠΟΥ ΑΦΙΝΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΠΟΛΗ
Η ΙΟΥΡΔΑΝΙΑ ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΜΕ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙ
ΑΚΑΤΑΛΥΤΗ Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ**

ΤΟ ΑΜΜΑΝ Η ΑΡΧΑΙΑ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ

Ἄν ἡ ἐπαγγελματική μας σύντομη ἐπίσκεψις στήν Ἁγία Πόλη, τὰ Ἱεροσόλυμα ἐστάθηκε πραγματικό ψυχικό μας ἀνάβαπτισμα μέσα σέ Σιλωαμική κολυμβήθρα, δὲν μᾶς ἀφῆκε ὡστόσο ἀδιάφορους καὶ ἀσυγκίνητους καὶ ἡ προέκτασις τῆς ἐπισκέψεώς μας αὐτῆς.

Φεύγοντας πλημμυρισμένοι ἀπὸ συγκίνησι καὶ μὲ ἓνα ἱερὸ συγκλονιστικό φορτίο ἐντυπώσεων στήν σκέψι καὶ τὴν ψυχὴ μας, ἀναλογισθήκαμε σὲ κάποιες στιγμὲς περισυλλογῆς μας πόσα παρέλειψε ὁ καλπασμὸς τῆς μνήμης μας. Ἐστρέψαμε πίσω τὸ κεφάλι καὶ τὴν ψυχὴ μας πρὸς τὴν ἁγία Πόλη καὶ ἀγκαλιάσαμε σὰν σ' ἓνα καινούργιο Σιλωαμικὸ βάπτισμα ἱεροῦς τόπους καὶ ἰδρύματα καὶ μορφές περιβεβλημένες μὲ τὸν φωτοστέφανο μιᾶς αἰώνιας ἀθάνατης ἀγιότητος. Ὁραματιστικὰ περνοῦν ἀπὸ τὴν σκέψι μας οἱ τόποι αὐτοί. Ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Ἄννας τῆς μητέρας τῆς Πανάχραντης Θεοτόκου, ἡ Πύλη τῆς Βεθεσδα μὲ τὴν Προβατικὴ κολυμβήθρα, στὰ ἀναταραγμένα ἀπὸ τὸν κατερχόμενο ἄγγελο νερὰ τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος εἰσερχόμενος ἀσθενὴς «ὕγιῆς ἐγένετο οἰουδήποτε κατείχετο νοσήματος», ὁ ναὸς ἐν συνεχείᾳ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ποὺ ἐκτίσθηκε ἀπὸ τὸν Τσάρο Ἀλέξανδρο τὸν Γ', ὁ λίθος ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ μέρους ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀνελήφθη πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν Γαλιλαίων ὁ Χριστός, ἡ ἐκκλησία τοῦ Πάτερ

σοῦ πῶ ὀλίγα : α) Ἐφαρμόσαμε τὴν πρωϊνὴν μας προσευχὴν στὸ σάι. β) Τὰ μαθήματα τοῦ Πατρὸς Π.Π. γίνονται δύο φορές τὴν ἐβδομάδα. γ) Ἐκτακτες ὀμιλίες μιὰ φορά τὴν ἐβδομάδα. δ) Πραγματοποιήσαμε ὅπως ἔμαθες τὴν ἐκδοσιν τῆς Ἐφημεριδοῦλας μας μὲ τὰ πενιχρὰ οἰκονομικά μας μέσα. Τὴν ἐπιστολὴν σου θὰ δημοσιεύσωμε εἰς τὸ φύλλον τοῦ Σεπτεμβρίου. Πᾶσα πνευματικὴ συνεργασία σας θὰ μᾶς ἐνθουσιάζῃ πάντοτε....

Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι

Ἀγάπης Χριστοῦ

Ὁ ἑλάχιστος ἐν Κυρίῳ
I.K.»

Ἡμῶν, ὅπου προσηυχήθη πρὸς τὸν Πατέρα του ὁ Χριστός, τὸ τέμενος τοῦ Ἁκσα παλῆα χριστιανικῆ ἐκκλησίας πού εἶχε ἀνεγείρει πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς καὶ ἄλλα ἀκόμη. Ἔτσι μὲ τὴν ζάλη καὶ τὸ καινούργιο φορτίο τῶν συγκλονιστικῶν ἐντυπώσεών μας ἀπὸ τὴν ἁγία Πόλη τῆς Σιών ἀφίνουμε πίσω μας τοὺς ἁγίους Τόπους μὲ καινούργια προέκτασι τῆς ἐπισκέψεώς μας. Μιὰ χώρα καὶ μιὰ γῆ βιβλικὴ πού ἀγκαλιάζει καὶ σφίγγει εὐλαβικὰ στοὺς κόλπους της τὴν πόλι τοῦ μαρτυρίου, τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς Λυτρώσεως τῆς ἀνθρωπότητος μᾶς ξαναζωντανεύουν ἐποχές, χρόνους, γεγονότα καὶ μορφές.

Ἡ Ἰορδανία σταθμὸς μεγάλος σὲ ὀλόκληρη τὴν προσκυνηματικὴ διαδρομὴ τῶν χιλιάδων πιστῶν. Ἐνα φωτεινὸ ἀνοιξιᾶτικο μεσημέρι ἀποχαιρετίζουμε τὰ Ἱεροσόλυμα μὲ κατεύθυνσιν τὴν πρωτεύουσα τῆς Ἰορδανίας, τὸ Ἀμμάν. Σ' αὐτὴ τὴν ἀναχώρησί μας ὡσάν νὰ μᾶς συνοδεύουν ἡ ἁγία Βηθλεέμ, ὁ ἱερὸς Γολγοθᾶς, ὁ δρόμος τοῦ μαρτυρίου καὶ ἡ Νεκρὰ Θάλασσα. Μιὰ ἀτμόσφαιρα πού τὴν πνίγει ἡ ξηρότης τοῦ ἐδάφους καὶ πού ἐναλλάσσεται ὅμως διαρκῶς ἀπὸ ὀάσεις ἀγιότητος, θείας δρόσου καὶ βιβλικῆς ἱστορίας. Ἀριστερά μας στὸ βάθος πέρα ἀπὸ τὴν γραμμὴ πού περικλείει τὸ ἔδαφος καὶ τὴν συνοριακὴ γραμμὴ τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραὴλ κυλᾶ τὰ ἁγιασμένα του νερὰ ὁ Ἰορδάνης. Τὸν ἀγκαλιάσαμε μὲ τὰ μάτια τῆς πίστεως καὶ τῆς φαντασίας μας. Γύρω του ἡ Τιβερίας. Αἱ συνθῆκες πού ἐδημιουργήθηκαν ἀπὸ ἓνα μῖσος μεταξὺ Ἀράβων καὶ Ἰσραηλιτῶν στεροῦν τοὺς ἐπισκέπτες τῆς Ἰορδανίας τῆς εὐκολίας καὶ τῆς δυνατότητος πολὺ συχνὰ νὰ φθάσουν ὡς τὰ ρεῖθρα τοῦ ποταμοῦ καὶ νὰ ζήσουν ἀπὸ κοντὰ τὸ θαῦμα τοῦ βαπτίσματος, τὸ ὄραμα τῆς θείας περιστερᾶς καὶ τὸ μυστήριον τῶν Θεοφανείων. Ὡς τόσο τὸ πέρασμά μας ἀπὸ τὸ ὄρεινὸ καὶ ξηρὸ ἔδαφος τοῦ Ἰορδανικοῦ κράτους ξυπνᾷ καὶ αὐτὸ συγκινήσεις πού αὐξάνονται ὀλοένα ὅσο, ἀφίνοντας πίσω μας ὀλοτέλα πλέον τὴν πόλιν τῶν Ἱεροσολύμων, πλησιάζουμε πρὸς τὸ κέντρον τῆς Ἰορδανίας, τὴν πρωτεύουσα. Λίγοι γεωργοὶ καὶ μερικὲς καμηῆλες στὸ πέρασμά μας δίνουν τὴν εἰκόνα τῆς πενιχρῆς γεωργικῆς ἀναπτύξεως, πού ἀπὸ κάποια θεία εὐλογία ἴσως προσφέρει μιὰ ἀπόδοσι σὲ ὠρισμένα προϊόντα ἀξιόλογη. Τὸ μάτι κουρασμένο ἀναζητᾷ στὴν διαδρομὴ αὐτὴ λίγο πράσινο. Ἄλλ' ἐνῶ στὴν γείτονα χώρα, τὸ Ἰσραήλ, ὀργιάζει ἡ βλάστησις καὶ τὸ πράσινο ἀπλώνεται παντοῦ εἴτε ἀπὸ φυσικὴ εἴτε ἀπὸ

τεχνική γονιμότητα τῆς γῆς, ἡ Ἰορδανία αὐτὴ ποὺ διασχίζουμε μὲ φορτίο συγκινήσεων ποὺ « κ ο υ β α λ ᾶ μ ε » εὐλαβικά ἰπάντοτε περιβάλλεται ἀπὸ τὸ ἀποκλειστικὸ πετρώδη κόσμον τῆς. Εἶναι ἡ Πετραία Ἡραβία τῆς Γραφῆς. Κάτω ἀπὸ τὴν ἀπέραντη αὐτὴ ἔκτασι τῆς πέτρας κρύβεται ἴσως ἀμύθητος μαῦρος θησαυρός, τὸ πετρέλαιον. Κανεὶς ὡς τόσο δὲν διευκρινίζει τὴν ἔκδοχὴ αὐτῆ, γιὰτὶ γύρω ἀπὸ τὴν κυριότητα τοῦ κρυμμένου αὐτοῦ θησαυροῦ ὑπάρχουν τὰ μεγάλα συμφέροντα ξένων δυνάμεων.

“Ὅσο πλησιάζουμε πρὸς τὸ Ἀμμάν αἰσθανόμεθα τὴν ἀτμόσφαιρα νὰ ἀναδίνη ἓνα ἀνάλαφρο μύρον. Μὴ καὶ ὑπάρχουν μυστικοὶ κῆποι, λουλουδισμένοι μπαχτσέδες ποὺ προσφέρουν τὸ ἄρωμα αὐτό; Ὅχι. Εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Χαναάν, τῆς βιβλικῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας ποὺ δημιουργεῖ ἀμέσως κάποια μεταβολὴ ψυχικῆς καταστάσεως καὶ εἶναι ἀκόμη καὶ ἡ συμπάθεια ποὺ προκαλεῖται μὲ τὴν πρώτη γνωριμία τῶν ἀνθρώπων τῆς Γῆς αὐτῆς. Τὸ πέρασμα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ προβάλλεται ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή μὲ τὸ πρῶτον ἀγκάλιασμα τῆς πόλεως ἀπὸ τῆς εἰσόδου τῆς. Τὰ ἐρείπια προδίδουν ἀμέσως τὴν ἀκμὴ τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς καὶ στὴν πόλιν αὐτὴν. Μετὰ τὴν κυριαρχία τῶν Σελτζουκιδῶν ἐπεκράτησε ἡ ἐποχὴ τῶν Πτολεμαίων. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος εἶχε ἐγκαθιδρύσει τὸ κράτος του, ἐγείροντας τῆς Δεκάπολι καὶ χτίζοντας θέατρα ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ καὶ ἄλλα ἰδρύματα ποὺ ὡς μνημεῖα σήμερα μαρτυροῦν τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν καὶ τὸ πέρασμα αὐτοῦ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἀπὸ τὴν βιβλικὴν αὐτὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας. Ἡ παλαιὰ Φιλαδέλφεια, τὸ σημερινὸν Ἀμμάν καὶ τὸν τίτλον αὐτὸν φέρει καὶ ἡ ὀρθόδοξος ἐπισκοπὴ τῆς πόλεως μὲ τὸν προκαθήμενον Ἑλληνα ἐπίσκοπον τοῦ Κλίματος τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ θρόνου.

Ἡ μορφή τῆς πόλεως προσφέρεται στὸν ἐπισκέπτη τῆς ὡσὰν μία πραγματικὴ ζωγραφιά. Ἀρμονικὰ καὶ ὁμοίομορφα τὰ διώροφα σπίτια τῆς ἀπὸ πέτρας ἀποτελοῦν ὑπόδειγμα μιᾶς πολεοδομίας ποὺ προδίδει καλαισθησία ἀλλὰ καὶ πρόγραμμα. Δρόμοι, πλατεῖες, κέντρα. Δύο μεγάλοι παράλληλοι δρόμοι, ἡ λεωφόρος τοῦ Ἀμμάν καὶ ἡ λεωφόρος τοῦ Φεϊζάλ, διασχίζουν τὴν πρωτεύουσα. Καὶ ἡ μιὰ ἀπὸ τὰς λεωφόρους, λαμβάνουσα κάθετον ἀνηφορικὴ κατεύθυνσι προχωρεῖ πρὸς τὸ ἐπάνω μέρος τῆς πόλεως μὲ τὴν ἀμφιθεατρικὴν τῆς μορφή. Πλήθος κόσμου κυκλοφορεῖ στὶς ἀπέραντες αὐτὲς λεωφόρους μὲ τὰ λογιῶν λο-

γιῶν καταστήματα, με τὰ καινούργια τὰ περισσότερα ξενοδοχεῖα, τὰ τζαμιά καὶ τὰ ἄλλα ἀραβικῆς ἀρχιτεκτονικῆς κτίσματα. Καρδιά τῆς Ἀραβίας τὸ Ἀμμάν. Ἀνάμικτο ὡς τόσο τὸ χρῶμα τῆς Ἀνατολῆς με τὴν λεπτὴ ἀπόχρωσι τῆς μορφῆς τῆς Δύσεως. Σταυροδρόμι πού συναντῶνται δύο λαοὶ καὶ δύο πολιτισμοί. Μέσα στὴν συρροή τοῦ ἀραβικοῦ κόσμου με τὶς στολές καὶ τὰ καλύμματα του στὸ κεφάλι ξεχωρίζουν καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι με τὴν δική τους στολή καὶ φινέτσα. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς πάλιν εἶναι φανεροὶ οἱ Ἕλληνες. Ὁ ἀραβικὸς πληθυσμὸς, μουσουλμανικὸς καὶ χριστιανικὸς, τοὺς περιβάλλει με ξεχωριστὴ ἐκτίμησι καὶ συμπάθεια. Τοὺς θεωρεῖ «ἀδελφούς». Τὸ γεγονός ὅτι ὑπάρχει καὶ ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς ὀρθοδόξων Ἀράβων πού ὑπάγονται στὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων συντελεῖ στὴν καλλιέργεια στενωτέρων ὁλοένα δεσμῶν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἀράβων. Οἱ Ἕλληνες ἔχουν βέβαια τὴν ἰδική τους ἐκκλησίαν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ τὴν ἰδική τους κοινότητα. Στὶς αἰθουσες τοῦ κτιρίου τῆς κοινότητος αὐτῆς συναντᾶ κανεὶς ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ ὑπὸ κάθε ἐκδήλωσι. Τὸ φυλετικὸ πνεῦμα τῆς προόδου καὶ ἡ παράδοσις ἢ ἑλληνικὴ διάχυτη στοὺς ὀλιγαριθμοὺς Ἕλληνας τῆς ἀρχαίας Φιλαδελφείας. Ὁ ἀραβικὸς κόσμος με τὶς παραδόσεις του καὶ αὐτὸς δείχνει συγκινητικὴ τὴν προτίμησι καὶ τὴν συμπάθειάν του στὸ ἀπόδημο αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ πατρίδα του, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐγκαταστημένο ἀπὸ χρόνια πολλὰ φιλόνομο καὶ προοδευτικὸ στοιχεῖο. Καὶ πρῶτος δίδει τὸ παράδειγμα ὁ βασιλεὺς, ὁ νεαρὸς Χασεμίτης μονάρχης Χουσεῖν. Δεσμοὶ ἰσχυροὶ ἔχουν συσφίξει τὶς σχέσεις τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ τελευταίου γόνου τῆς χασεμιτικῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἡ προβολὴ τῆς Ὀρθοδοξίας σημαντικὴ ἀνάμεσα στὸ ἀραβικὸ αὐτὸ στοιχεῖο ἀντίθετο πρὸς τὴν προσπάθειαν τῶν ἄλλων χριστιανικῶν δογμάτων νὰ προσηλυτίσουν πρὸς αὐτὰ τοὺς ἀραβοφώνους χριστιανούς. Ἐχει μιὰ δική του κοινωνικὴ, πνευματικὴ καὶ θρησκευτικὴ μορφή καὶ ἀτμόσφαιρα τὸ Ἀμμάν καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ περιοχὴ τῆς Ἰορδανίας ἢ συνορεύουσα με τὴν Ναζαρέτ καὶ τὴν λίμνην τῆς Γεννησαρέτ. Ἡ διασταύρωσις ἱστορικῶν γεγονότων καὶ λαῶν, ἡ τιμὴ νὰ φέρῃ στοὺς κόλπους τῆς ἢ Ἰορδανικῆς αὐτῆς ἀραβικῆς γῆς τοὺς μεγάλους θησαυροὺς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας δημιουργεῖ μιὰ ἀτμόσφαιρα ἰδιάζουσα καὶ ὑποβλητικὴ. Οἱ χριστιανικὲς καμπάνες πού συγκαλοῦν τοὺς πιστοὺς σὲ δοξολογία τοῦ Λυτρωτοῦ Κυρίου καὶ αἱ δεήσεις τῶν Ἀράβων μουεζινηδων πού ἀναπέμπονται ὄχι πλέον ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν μιναρέδων ἀλλὰ ἀπὸ τὶς πόρτες τῶν τζαμιῶν γιὰ νὰ τὶς μεταδώσῃ τὸ σύγχρονο πνεῦμα — τὸ μεγάρφωνο — δημιουργοῦν τὴν θρησκευ-

**ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ»
ἢ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»**

**Ποιά εἶναι ἡ σημασία καὶ ἡ ἁγιαστικὴ δύναμη
τῆς θείας Λειτουργίας.**

Ὁ μεγάλος ἅγιος Ἀρσένιος διηγήθηκε κάποτε τὴν παρακάτω ἱστορία.

Ἐνας Γέροντας μοναχός, πού ἦτανε θαυμάσιος στὴν πράξη, ὅλως διόλου ὁμως ἀγράμματος κι' ἀπλοϊκός, ἔπεφτε σ' ἓνα λάθος πολὺ μεγάλο κι' ἐξηγοῦσε, μὲ τρόπον ἀπαράδεκτο, τὸ μυστήριον τῆς θείας Λειτουργίας. Γιατὶ ἔλεγε καὶ ἰσχυριζότανε, πὼς ὁ ἅγιος ἄρτος πού παίρνομε, δὲν εἶναι τὸ ἴδιο τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ πὼς τὸ συμβολίζει ἀπλῶς. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ πρᾶγμα τῶμαθαν κάποιοι Γέροντες καὶ καταλυπημένοι γιὰ τὴν ἐντελῶς ἀπαράδεκτη κι' ἀνόητην αὐτὴ δοξασία τοῦ Γέροντα, πήγανε καὶ τὸν βρήκανε, καὶ τοῦ εἶπανε αὐτὰ π' ἀκούσανε νὰ διαδίδωνται.

Κι' αὐτὸς τοὺς ἀπάντησε, πὼς αὐτὴ εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια καὶ πὼς δὲν ἀλλάζει γνώμη! Ἐκεῖνοι τότες δὲν τὸν παραιτήσανε νὰ φύγουνε ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν κακογνωμία του, ἀλλὰ μὲ πολλὰ καὶ διάφορες διδασκαλίαι προσπαθῆσανε νὰ τὸν μεταπείσουνε, πὼς λαθεύει καὶ πὼς ὁ ἅγιος ἄρτος εἶναι τὸ ἴδιο τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πὼς κατὰ παρόμοιον τρόπον κι' ὁ οἶνος εἶναι τὸ ζῶοποιὸ καὶ πανάγιον αἷμα του. Στὴν πραγματικότητά βέβαια καὶ γιὰ τὰ μάτια μας τὰ ὑλικά ἦτανε ἄρτος καὶ οἶνος. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἱερολογία καὶ μὲ τὴν ἐπίκληση τοῦ ἱερέα καὶ μὲ τὴν δέηση πού κάνει κατεβαίνει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ τὰ μετουσιώνει σὲ αἷμα καὶ σῶμα τοῦ Χριστοῦ· κι' ἔτσι ἡ

τικὴ ἀτμόσφαιρα πού ἐνισχύει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἓνας πραγματικὴν εἶναι ὁ Θεός. Καὶ τὸν ἓνα αὐτὸν πιστεύουν καὶ λατρεύουν μὲ φανατισμὸ οἱ πιστοὶ του.

Ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς χώρας αὐτῆς ἄρχισε νὰ διδάσκη πρὸς τὸν κόσμον τὸν σκοτισμένον ἀπὸ τὴν ἀχλὺν τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας ὁ Ναζωραῖος Θεάνθρωπος. Κλείνουμε τὰ μάτια μας στὸ πέρασμά μας ἀπὸ τὴν εὐλογημένην αὐτὴ ἱστορικὴ Γῆ καὶ ἀφίνομε τὴν γύρω μας πραγματικότητά νὰ μεταρσιωθῇ καὶ πάλιν σὲ ὄνειρο. Ἡ πίστις μας γίνεται ὁ φωτεινότερος προπομπὸς στὸ δρόμον αὐτὸ τοῦ ἀσύλληπτου ὀνείρου μας.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ἀγία κοινωνία πού μεταλαβαίνουμε εἶναι ἡ σάρκα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου μας.

Ἐπειδὴ ὁμως θάτανε πολὺ δύσκολο πρᾶγμα νὰ τρώῃ ὁ ἄνθρωπος, σὰν τὰ θηρία, αἱματωμένη σάρκα, τὰ οἰκονόμησεν ἔτσι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὥστε μὲ τὴ θεία Λειτουργία νὰ μεταουσιώνεται ὁ ἄρτος καὶ τὸ κρασί στοῦ ἴδιο τοῦ σώματος καὶ τὸ αἷμα του καὶ στὴν ἀγία Μετάληψη πού πέρνουμε σὰν κοινωνοῦμε, τὰ παίρνουμε μέσα μας, καὶ ἀγιάζουμε τὴν ὑπαρξή μας. Τὸ ἴδιο γίνεται, τοῦλεγαν, καὶ μὲ τὸ ἅγιο Βάπτισμα. Κι' ἐκεῖ φαίνεται πῶς εἶναι σκέτο νερὸ μέσα στὴν κολυμπήθρα. Μὰ μὲ τὴν ἱερολογία πού γίνεται τὸ περισκέπει καὶ τὸ διαπερνᾷ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ παύει πλέον, ἔτσι, νᾶναι νερό. Γιατὶ πῶς ἀλλοιώτικα θάχε τὴ δύναμη ν' ἀναγεννᾷ καὶ ν' ἀναπλάττει αὐτὸν πού βαπτίζεται; Τέτοια καὶ πολλὰ ἄλλα τοῦλεγαν οἱ Γέροντες ἐκεῖνοι· μ' αὐτὸς τ' ἄκουσε σὰν νᾶτανε κουφός, θεόκουφος. Καὶ τοὺς ἔλεγε, πῶς δὲν παραδέχεται τίποτε ἄλλο, παρὰ αὐτὸ πού βλέπει.

Νομίσανε λοιπὸν οἱ Γέροντες, πῶς δὲν θάτανε σωστὸ ν' ἀφήσουνε στὴν πλάνη του τὸν Γέροντα καὶ γι' αὐτὸ τὸν λόγο καὶ οἱ ἴδιο προσευχόντανε καὶ παρακαλοῦσανε τὸν Θεὸ νὰ τὸν φωτίσῃ, μὰ καὶ τὸν ἴδιο προτρέπανε νὰ δέεται κι' αὐτὸς γιὰ νὰ μὴν πᾶνε χαμένοι τόσοι κόποι του καὶ ἡ τόση ἀσκησίη του.

Πέρασε λοιπὸν ἔτσι μιὰ βδομάδα καὶ συγκεντρωθήκανε ὅλοι στοῦ ναό. Καὶ τὴν ὥρα τῆς θείας μυσταγωγίας, τὴ στιγμή πού θὰ ἐμελιζόντανε ὁ θεῖος ἄρτος — μεγάλη, τρισεγγύη εἶναι ἡ δόξα σου καὶ ἡ δύναμή σου, Χριστέ μου! — ὁ ἄρτος ἐπάνω στὴν ἀγία Πρόθεση εἶδανε καὶ οἱ τρεῖς μαζί Γέροντες νὰ παίρνη τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφή Βρέφους. Καὶ τὴν ὥρα πού ὁ ἱερέας ἀπλωσε τὸ χέρι του γιὰ νὰ τεμαχίσῃ τὸν ἄρτο, παρουσιάσθηκεν ἕνας Ἄγγελος πού κατέβηκεν ἀπὸ ψηλὰ καὶ πού βαστοῦσε στοῦ χέρι του ἕνα μαχαίρι. Κι' αὐτὸς ἐθυσίασε τότε τὸ Βρέφος κι' ἔχυσε κατόπιν τὸ αἷμα του μέσα στ' ἅγιο Ποτήριον, καὶ ὕστερα — ὅπως γίνεται καὶ μὲ τὸν ἄρτο — κομμάτιασε καὶ τὸ σῶμά του καὶ τὸ ἐκένωσε κι' αὐτό.

Κι' ὅταν ὁ Γέροντας ἐπλησίασε γιὰ νὰ κοινωνήσῃ τ' ἄχραντα Μυστήρια, ἐγεύθηκε πραγματικὴ σάρκα καὶ πραγματικὸ αἷμα. Καὶ τὸ θαῦμα αὐτὸ τὸν διώρθωσε. Καὶ μὲ δάκρυα θερμὰ εὐχαριστοῦσε κι' εὐγνωμονοῦσε τὸν Θεὸ καὶ οἱ ἄλλοι Γέροντες τὸν εὐγνωμονοῦσανε ἐπίσης καὶ ἦτανε γεμάτοι ἀπὸ ἀγία χαρὰ πού ἐδιωρθώθηκεν ὁ Γέροντας.

Πώς πρέπει να μεταλαβαίνωμε.

Ἔμαθα κι' ἄκουσα ἀπὸ διάφορους Πατέρες γιὰ τὸν ἅγιον Εὐθύμιο, πὼς ἐκτὸς ἀπὸ τ' ἄλλα πολλὰ θεῖα του χαρίσματα, τοῦ εἶχε δοθῆ ἀπὸ τὸν ἅγιο Θεὸ κι' αὐτὸ ἐπιπρόσθετα τὸ χάρισμα· νὰ μπορῆ δηλαδὴ νὰ διακρίνη ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν ὄψη τοῦ καθενὸς τὴν διάθεση τῆς ψυχῆς του, σὰν νὰ τὴν ἔβλεπε μέσα σὲ καθρέπτη. Κι' ἔτσι κατανοοῦσε κι' ἤξερε στὴν ἐντέλεια τί σκεφτότανε ὁ καθένας πού τὸν πλησίαζε, καὶ μὲ ποιούς λογισμοὺς ἐπάλευε· σὲ ποιούς νικῶντανε ἀπὸ τὸν Σατανᾶ καὶ σὲ ποιούς πάλι τὸν κατανικοῦσεν αὐτός.

Ἄνιστοροῦνε δὲ πὼς κάποτε εἶπε σὲ κάποιους ἀδελφοὺς πού εἶχανε ἰδιαίτερη συντυχία μαζί του, πὼς πολλὲς φορές εἶδε φανερά Ἄγγέλους νὰ συλλειτουργᾶνε μαζί του καὶ νὰ καταπιάνωνται μὲ τὰ ἱερά. Κι' ὅτι τῆ στιγμῆ τῆς ἁγίας Μετάληψης ἄλλους μὲν ἔβλεπε ν' ἄχουνε ὄψη κατάφωτη, κι' ἄλλους ν' ἄναι σὰν σκοτεινιασμένοι, σὰν ν' ἄτανε δηλαδὴ ἀνάξιοι γιὰ τὸ φῶς καὶ τὴ λαμπρότητα ἐκείνη. Γι' αὐτὸ κι' ἔλεγε στοὺς ἀδελφοὺς, νὰ προσέχη ὁ καθένας τους καὶ νὰ δοκιμάζη προτῆτερα προσεκτικὰ τὸν ἑαυτό του, καὶ κατόπιν νὰ παίρνῃ, μὲ συναίσθηση καὶ μὲ φρίκη, τὴν ἁγία Μετάληψη ἀπὸ τ' ἅγιο δυσκοπῆτηρ. Γιατί κάθε προσερχόμενος νὰ μεταλάβῃ, πρέπει νὰ ξέρῃ, πὼς ὅταν μεταλαβαίνῃ, χωρὶς ν' ἄναι ἄξιος, παίρνει μέσα του φωτιὰ καὶ κατάκριση.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἱερέας, κάθε φορὰ πού προσφέρει τὴ φρικτὴ θυσία, σὰν νὰ θέλῃ νὰ προασφαλίσῃ τὸ πλῆθος, βγαίνει στὸ Βημόθυρο καὶ φωνάζει στοὺς πιστοὺς «ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας». Καὶ παίρνοντας ἔτσι τὴν ὑπόσχεσή τους, προχωρεῖ κατόπιν στὴν ἁγίαν ἀναφορά. Κι' ὅταν αὐτὴ τελειώσῃ, ξανασηκώνονται πάλι τὰ χέρια του στὸν οὐρανό, καὶ σὰν νὰ τοὺς ὑποδηλώνῃ τὸ μυστήριον πού συτελέσθηκε γιὰ τὴν σωτηρία μας, φωνάζει μὲ λαμπρὴ καὶ δυνατὴ φωνὴ «τὰ Ἅγια τοῖς Ἁγίοις». Θέλει δηλαδὴ νὰ εἰπῆ, πὼς ἐπειδὴ ἐγώ, σὰν ἄνθρωπος πού εἶμαι, δὲν μπορῶ νὰ ξέρω τὰ φυλλοκάρδια τοῦ καθενός, γι' αὐτὸ καὶ σᾶς τὸ προδηλώνω, κι' ἀφήνω στὴ συνείδηση τοῦ καθενός σας νὰ κρίνῃ τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν.

Κι' ἂν κανένα σας τὸν ἔχη κυριέψει μνησικακία, ἢ μῖσος, ἢ φθόνος, ἢ θυμὸς, ἢ ἂν κάποιος ἄλλος σας εἶναι δεμένος μὲ τὴν ἀσχήμια καὶ μὲ τὸ πάθος τῆς συκοφαντίας, ἢ τῆς αἰσχρολογίας, ἢ κακῆς ἐπιθυμίας, νὰ μὴν πλησιάσῃ ἂν προτῆτερα δὲν καθαρισθῆ, μὲ τὴν μετάνοια, ἀπὸ τὸ μόλυσμά του. Γιατί αὐτὰ τὰ Ἅγια δὲν προσφέρονται γιὰ τοὺς βέβηλους καὶ γιὰ τοὺς ἀμαρ-

Θέματα Ποιμαντικῆς

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΠΟΙΜΝΙΟΥ ΤΟΥ

*«Γνωστῶς ἐπιγνώση ψυχὰς ποιμνίου σου καὶ ἐπιστήσεις
καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις».*

(Παροιμ. 27,23).

Τὰς σκέψεις πού θά ἀκολουθήσουν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς γνωριμίας τοῦ ἱερέως μετὰ τοῦ ποιμνίου του, θά ἠθέλαμε νὰ ἀρχίσωμε μὲ μία τρομερῆ προειδοποίησι, τὴν ὁποίαν ὁ μὴ μυκτηριζόμενος Θεὸς ἀπήλυθε διὰ τοῦ προφήτου Ἰερεμίου: «^Ω οἱ ποιμένες οἱ διασκορπίζοντες καὶ ἀπολλύοντες τὰ πρόβατα τῆς νομῆς μου. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ τοὺς ποιμαίνοντας τὸν λαόν μου· ὑμεῖς διεσκορπίσατε τὰ πρόβατά μου καὶ ἐξώσατε αὐτὰ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθε αὐτά, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ἐφ' ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν» (Ἰερεμ. 23, 1—2). Προτάσσεται δὲ τὸ χωρίο τοῦτο, τὸ ὁποῖο εἶναι συγχρόνως θλιβερῆ διαπίστωσις, ἀγανάκτησις ἱερῆ τοῦ ἀγίου Θεοῦ καὶ εἰδοποιήσις πολὺ ἀνησυχητικῆ, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σάλπισμα ἐγερτήριον δι' ὅλους ἐκείνους τοὺς ὁποίους «τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους (αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ὁ ὅρος «ἐπίσκοπος» σημαίνει ὅ,τι καὶ ὁ ὅρος «πρεσβύτερος») ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος» (Πράξ. 20,28). Δὲν εἶναι νοητὸ οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἰψίστου, τοὺς ὁποίους Ἐκεῖνος ἔθεσε νὰ καθοδηγοῦν καὶ χειραγωγοῦν εἰς σωτηρίαν τοὺς πιστοὺς, νὰ ἐξαντλοῦν ὅλο τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἐνεργητικότητά τους μόνον εἰς τὴν τέλεσιν τῆς λατρείας καὶ τῶν ἱεροτελεστιῶν. Πολὺ περισσότερο δὲν εἶναι νοητὸν διὰ τοὺς ἱερεῖς νὰ «ἐκμεταλλεύονται» (ἄς συγχωρηθῆ ὁ ὅρος) τὸ ποίμνιόν τους, διότι «πάντες τὸ αὐτὸ Πνεῦμα ἐλάβομεν, πάντες εἰς υἰοθεσίαν ἐκλήθημεν, οὓς δὲ ὁ Πατὴρ ἐδοκίμασεν, τούτους κατ' ἐξουσίαν τοῖς ἰδίοις ἀδελφοῖς δουλεύειν ἡξίωσεν» (Ἰω. Χρυσόστομος: Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἀναθεματίζειν, παρ. 4, ἐκδ. MONTFAUCON τόμ. I σελ. 85 IC).

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ καὶ οὐδεὶς ἀμφιβάλλει ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ ἱε-

τωλοῦς, ἀλλὰ γιὰ τοὺς Ἁγίους. Ὅσοι λοιπὸν ἔχετε πεποιθήσῃ στήν καθαρὴν σας συνείδηση πλησιάσετε κοντὰ καὶ πάρετε φῶς ἀπὸ τὸ θεῖο μας Λυτρωτή. Καὶ τὰ πρόσωπά σας δὲν θά ντροπιασθοῦνε.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδ., ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ρέως απαιτοῦνται πολλά: Ἀγιότης, ζῆλος, δυνάμεις, γνώσεις, κλπ., τὰ ὁποῖα εἶναι καρπὸς ἀγώνων πολλῶν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ μερικὰ στοιχειώδη πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἤμπορούσαμε νὰ ὀνομάσωμε προϋποθέσεις διὰ τὸ ἔργον ἱερέως — ποιμένους, τὰς ὁποίας ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐνωρίτερον. Μία ἀπὸ αὐτὰς τὰς προϋποθέσεις εἶναι καὶ ἡ γωριμία τοῦ ἱερέως μετὰ τοῦ ποιμνίου του, περὶ τῆς ὁποίας ὁ λόγος εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον.

1. Ἐννοια καὶ ἔκτασις τῆς γωριμίας.

Τὸ πρῶτο πού ἔχομε νὰ καταλάβωμε καλά, εἶναι ὅτι μετὰ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ποιμνίου του, τῶν ἐνοριτῶν του, διὰ νὰ τὸ εἰποῦμε πιὸ καθαρὰ — ὑπάρχει ἓνας ἀνθρώπινος δεσμός, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ δημιουργῆ μιὰ ἀνθρώπινη εὐαισθησία. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μᾶς διαφεύγει πολλὰς φορὰς μετὰ τὴ χειροτονία μας. Λησιμονοῦμε δηλαδὴ τὶς σχέσεις πού εἶχαμε με τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅτι εἴμαστε σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς τους, με ἀποτελεσμα νὰ μὴ τοὺς καταλαβαίνομε. Νομίζομε ὅτι ὅλοι εἶναι ὅπως καὶ ἐμεῖς· ὅτι ἔχουν τὴν ἴδια ἀποστολὴ καὶ τὶς ἴδιες ὑποχρεώσεις. Αὐτὸ βέβαια ἤμποροῦν νὰ τὸ πάθουν αὐτοὶ πού νοιώθουν ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς ἐκάλεσε εἰς μιὰ ἱερὴ ἀποστολὴ καὶ ἔχουν πολὺ ζῆλο διὰ τὴν ταχεῖα ἐξάπλωσι τῆς Βασιλείας Του. Ἐνῶ οἱ ἄλλοι κληρικοί πού δὲν νοιώθουν τὴν ἀποστολὴ τους, δὲν ἔχουν ἀλλάξει οὔτε οἱ ἴδιοι εἰς τίποτε, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἀπαιτήσουν ὑπερβολικὰ πράγματα ἀπὸ τοὺς ἐνορίτας τους.

Εἶναι ὅμως ὠφέλιμο νὰ ἐνθυμούμεθα ὅτι πρὶν χειροτονηθοῦμε ἤμεθα λαϊκοὶ καὶ ὅτι σὰν λαϊκοὶ δὲν ἐζούσαμε ὅπως οἱ κληρικοί. Δὲν πρέπει νὰ λησιμονοῦμε ὅτι οἱ λαϊκοὶ δὲν εἶναι κληρικοί — ἐννοοῦμε ὅτι δὲν ἔχουν τὶς ἴδιες ὑποχρεώσεις καὶ τὶς ἴδιες δεσμεύσεις — καὶ μάλιστα ὅτι δὲν εἶναι ἱερομόναχοι. Καὶ ὅτι δὲν ἤμποροῦμε ἀπὸ αὐτοὺς νὰ ζητήσωμε ὅσα ὁ Θεὸς καὶ ὁ κόσμος ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς. Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ δείξουν καὶ αὐτοὶ πού ἔχουν καὶ πολλὰς ἄλλες ὑποχρεώσεις καὶ ἰδιόρρυθμες δεσμεύσεις, τὸν ἴδιο ζῆλο, τὴν ἴδια ἀγάπην πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὴν ἴδια ἀφοσίωσι, τὸ ἴδιο πνεῦμα θυσίας, τὴν ἴδια προθυμίαν καὶ τὴν ἴδια ἀντοχή; Ἡ, πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ τοὺς ἀναγκάσωμε νὰ ζοῦν τὴν ἴδια αὐστηρὴ ζωὴ πού πρέπει νὰ ζοῦμε ἐμεῖς; Εἶναι ἄλλωστε γνωστὸ, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ὑπέβαλλε τὸν ἑαυτὸ Του εἰς περισσοτέρους περιορισμοὺς καὶ στερήσεις ἐνῶ ἔδειχνε ἰδιαίτη φροντίδα διὰ τοὺς Μαθητάς Του, καὶ πιὸ συγκεκριμένα, διὰ τὴν τροφή (Ἰωάν. 4,8), τὴν ἀνάπαισι (Μάρκ. 6,31) ἢ τὴν ἐλευθερίαν τους (Ἰωάν. 18,8 καὶ 6,67). Διὰ νὰ ζητήσωμε ὅμως ἀπὸ τοὺς πιστοὺς μας ἐκεῖνο

πού πρέπει και εκείνο πού ἡμποροῦν νά δώσουν, εἶναι ἀπαραίτητο νά τοὺς γνωρίσουμε ποῖοι εἶναι, πῶς βλέπουν τὴ ζωὴ, και τί σημαίνει δι' αὐτοὺς τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς.

Ἡ γνωριμία θὰ ἀρχίξῃ ἀπὸ τὸ ὄνομα. Ὁ Ποιμὴν ὁ Καλὸς γνωρίζει τὰ πρόβατά Του και γνωρίζεται ἀπ' αὐτὰ (Ἰωάν. 10, 14) και τὰ «καλεῖ κατ' ὄνομα» (Ἰωάν. 10, 1—5). Τὸ ἴδιο εἶναι ἀπαραίτητο νά γίνῃ και με αὐτοὺς τοὺς ὁποίους ἄφησε νὰ «ποιμά- νουν τὸ ἐν αὐτοῖς ποιμνιον» (Α' Πέτρ. 5, 2—3). Ἡ γνωριμία ὅμως δὲν θὰ σταματᾷ εἰς τὸ ὄνομα. Δὲν εἶναι ὀρθὸν ἢ γνωριμία με τὸ ποιμνίό μας νά μοιάζῃ με τὴ γνωριμία τῶν ὀνομάτων μιᾶς ποδοσφαιρικῆς ομάδος ἢ με τὴ γνώσι τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπουργῶν μιᾶς κυβερνήσεως ἢ τῶν διδασκάλων τοῦ σχολείου τῆς συν- οικίας μας. Χρειαζέται κάτι περισσότερο. Ἡ κατ' ὄνομα γνωρι- μία εἶναι μ ὀ ν ο ν ἢ ἀ ρ χ ῆ. Εἶναι τὸ ἄλφα τῆς προσπαθείας πού πρέπει νά κάνωμε διὰ τὸν κάθε πιστὸ τῆς ἐνορίας μας. Καὶ ὁ Κύριός μας, ὁ Ποιμὴν ὁ Καλός, δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸ νά καλῇ τὸ πρόβατά Του κατ' ὄνομα, ἀλλὰ και «ἐξάγει αὐτὰ» (Ἰωάν. 10,3) και «ἐμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται» (Ἰωάν. 10,4) και «τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθῃσιν ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰωάν. 10,11 και 15) οἰκειοθελῶς και ἀβιάστως (Ἰωάν. 10, 18). Ἐδῶ πρέπει νὰ προσ- θέσωμε και ἐκεῖνα πού λέγει συμπληρωματικῶς ὁ Μεγάλος Βο- σκός, ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐλογάριασε οὔτε κόπους, οὔτε θυσίας, οὔτε τὴ ζωὴ του, χάριν τοῦ ποιμνίου του, ὄχι μόνον εἰς τὴν Ἀντιόχεια ὅταν ἀνετράπησαν και ἀκρωτηριά- σθησαν οἱ ἀνδριάντες και ὅταν ἡ ὀργὴ τοῦ Μεγ. Θεοδοσίου ἀπει- λοῦσε νά καταστρέψῃ πόλι και λαό, ἀλλὰ και εἰς τὴν Βασιλεῦσαν δύο φορές, ὅταν ἡ ματαιοδοξία και ὁ φθόνος ἐτύφλωσαν ἐκείνην πού εἶχε τὴν καλὴ δόξα μόνον εἰς τὸ ὄνομά της. Λέγει, λοιπόν, ὁ ἱ. Χρυσόστομος: «Και γὰρ ὁ ποιμὴν ὁ καλός, οὐχὶ τοὺς λύκους ἀπελαύνει μόνον, ἀλλὰ και τὰ πρόβατα νενοσηκότα θ ε ρ α π ε ὑ ε ι μετ' ἐπιμελείας ἀπάσης· ἐπεὶ, τί τὸ κέρδος, ὅταν τῶν μὲν θηρίων τὰ στόματα διαφεύγῃ τὰ ποιμνία, ὑπὸ δὲ τῆς ἀρρωστίας κατεσθίη- ται;» (Κατὰ Ἰουδαίων, Λόγος 3, παρ. 1 ἐκδ. MONTF. τόμ. I σελ. 739AB).

Οἱ πιστοὶ μας ἔχουν ἀνάγκες. Ἐνδεχομένως δὲν εἶναι εὐπο- ροι, και ἴσως εἶναι πτωχοί. Ἴσως αὐτὸς πού ἔχει αἰσθήματα μειο- νεκτικότητος — τὸ καταλαβαίνομε ὅταν δεχώμαστε τὴν ἐξομο- λόγησί του — νά δυσκολεύεται και γι' αὐτὸ τὸ ψωμί. Ἴσως ἐκεῖ- νος πού ἄργησε νά ἔλθῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νά ἦτο ἀρρωστος. Ἴσως ὁ ἄλλος πού ἔφυγε προτοῦ τελειώσῃ ἡ θεία Λειτουργία, ἐκρύωνε, ἐπειδὴ τὰ παπούτσια του ἐπέτρεψαν νά βραχοῦν τὰ πόδια του ὅταν ἤρχετο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ ἓνας ἔχει ἀνάγκη παρηγο- ρίας, ὁ ἄλλος ἐνισχύσεως, ὁ τρίτος συντροφιάς. Καὶ εἶναι και οἱ

πνευματικές τους ανάγκες. Ο νέος πρέπει να καθοδηγηθῆ καὶ βοηθηθῆ εἰς τὰ συγκεκριμένα προβλήματα πού τὸν ἀπασχολοῦν, ἀπὸ τὸ ποδόσφαιρο ὡς τὴν ἐξεύρεσι συζύγου καὶ τῆ θεία μετάληψί του. Τὸ ἀνδρόγυνο τοῦ ὁποίου κλονίζεται ἡ ἁρμονία, πρέπει νὰ τονωθῆ. Οἱ γέροντες πρέπει νὰ ἐτοιμασθοῦν καταλλήλως διὰ τὸν Παράδεισον. Τὰ παιδιά εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀνατραφοῦν «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» (Ἐφεσ. 6,4). Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα τῆς ἐνορίας του, μὲ τὰ πολλὰ καὶ συγκεκριμένα καί, πολλὰς φορές, φλέγοντα ζητήματα καὶ προβλήματά τους, πρέπει νὰ τὰ γνωρίζῃ καλά, ἕνα—πρὸς ἕνα, ὁ ἱερεὺς πού θέλει νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὴν ἀποστολή του.

Θὰ τὰ καταφέρῃ ὅμως ὅλα αὐτὰ ὁ ἱερεὺς; Διὰ νὰ νοιώσῃ τὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ του, τὸν ἀνθρώπινο παράγοντα τῶν ἐνοριτῶν του, πρέπει νὰ εἶναι ψυχολόγος. Διὰ νὰ καταλάβῃ τίς ὕλικές τους ἀνάγκες καὶ νὰ ἀναλάβῃ κάτι νὰ κάμῃ δι' αὐτές, πρέπει νὰ εἶναι κοινωνιολόγος. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τίς πνευματικές τους ἀνάγκες, τοὺς ὀραματισμούς, τὰ καρδιοχτύπια, τίς ἀποτυχίες, τίς ψυχικὰς ἀναμοχλεύσεις, καὶ νὰ ἐργασθῆ διὰ τὴν θεραπείαν ὅλων αὐτῶν, πρέπει νὰ εἶναι πραγματικὸς θεολόγος. Θὰ καταφέρῃ ὁ ἱερεὺς νὰ εἶναι συγχρόνως ψυχολόγος, κοινωνιολόγος καὶ θεολόγος; Θὰ τὰ καταφέρῃ τόσο, ὅσο θὰ μπορέσῃ νὰ βάλῃ τὸν ἑαυτό του στὴ θέσι τῶν πιστῶν του ἢ καλύτερα νὰ ταυτίσῃ τίς ἀνάγκες τους μὲ τίς ἀνάγκες του. Θὰ τὰ καταφέρῃ ἂν ἔμαθε «νὰ χαίρῃ μετὰ χαϊρόντων καὶ νὰ κλαίῃ μετὰ κλαιόντων» (Ρωμ. 12,15). Ὁ Βερνάρδος τοῦ Κλερβῶ ἔλεγε: «IN TANTUM DEUS COGNOSCITUR IN QUANTUM AMATUR», δηλαδὴ τόσον ὁ Θεὸς γνωρίζεται, ὅσον ἀγαπᾶται. Κατ' ἐπέκτασιν: Τόσον γνωρίζεις τὸ ποιμνίόν σου, ὅσο τὸ ἀγαπᾶς (Πρβλ. καὶ Α' Κορ. 8,3). Θὰ τὰ καταφέρῃ τόσο, ὅσο συνδεδεμένος εἶναι μὲ τὸ θυσιαστήριον καὶ τὸ σπουδαστήριόν του, ὅπως ὀρθῶς παπατηρεῖ ὁ καθηγητὴς τῆς Ψυχολογίας τῆς Ὀρθοκείας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βοστώνης PAUL JOHNSON: «Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ἐλατήρια καὶ τὴ στάσι διὰ τῶν ὁποίων κανεὶς ἔρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ τὴ μελέτη. Ἐὰν κανεὶς ἔρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον ἢ παραμένῃ εἰς τὸ σπουδαστήριόν του μὲ σκοπὸ νὰ ξεφύγῃ τὴν ἔντασι τῶν σχέσεών του μὲ τὸ λαόν, αὐτὸς θὰ ἔχῃ ἀνάγκη νὰ ξαναποκτήσῃ μία προοπτικὴ καὶ μία ἀφοσίωσι διὰ νὰ πάῃ πρὸς αὐτὸν μὲ ἀληθινώτερη ἀγάπη καὶ κατανόησι» (P.E. JOHNSON: PASTORAL MINISTRATION, DIGSWELL PLACE, 1960, σελ. 17).

2. Ἀνάγκη τῆς γνωριμίας.

Ὁ ἱερεὺς πού θέλει νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸ ἔργον του καὶ νὰ δώσῃ

καλή ἀπολογία εἰς τὸν Κύριον τοῦ τὸν ἐμίσθωσε, πρέπει νὰ ἀντιληφθῇ τὰς σχέσεις τοῦ ἔχει μὲ τοὺς πιστοὺς του, πρέπει νὰ καταλάβῃ — γνωρίζοντάς τους — μὲ ποιους ἔχει νὰ κάμῃ. Διότι εἶναι λυπηρὸν τὸ ὅτι, ἰδίως εἰς τὰς μεγάλας ἐνορίας, ἱερεὺς καὶ ποιμνιον βλέπουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον πολλὰς φορές σὰν «ξένον» ἢ παραξένον ἢ ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ἢ τέλος καὶ ἐχθρόν. Καὶ αὐτὰ ὅλα, διότι ὁ ἓνας ἀγνοεῖ τὸν ἄλλον τυπικῶς καὶ οὐσιαστικῶς. Ἡ ἀνάγκη τῆς καλῆς γνωριμίας ἱερέως καὶ ποιμνίου του, φαίνεται πιὸ καθαρῆ καὶ ἐπιτακτικῆ ἀπὸ τοὺς κατωτέρω λόγους:

α) Ἡ γνωριμία μεταξὺ ἱερέως καὶ ποιμνίου εἶναι διὰ τὸν πρῶτον μέρος τῆς πνευματικῆς καὶ ποιμαντικῆς τοῦ ἐργασίας. Καὶ μάλιστα εἶναι ἡ ἀρχή. Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ τὸ ἔργον, ἂν δὲν γίνῃ ἡ ἀρχή του; Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ ἐνδιαφερθοῦμε γιὰ ἓνα ἄνθρωπο καὶ νὰ θελήσωμε νὰ τὸν βοηθήσωμε, ἂν δὲν τὸν γνωρίζωμε; Πῶς εἶναι δυνατὸν, ἔστω καὶ ἂν θέλωμε, νὰ φανοῦμε χρήσιμοι οὐσιαστικῶς εἰς τὴν οἰκογένειαν ἐνορίτου μας, ὅταν δὲν γνωρίζωμε τὴν οἰκογένειά του καὶ τίς ἀνάγκες τῆς; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιδράσωμε εὐεργετικῶς εἰς ἓνα ἐνορίτην μας ὅταν, παρ' ὅλον ὅτι εἶναι ἐνορίτης μας ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, δὲν ἐμάθαμε οὔτε τὸ ὄνομά του, καὶ ὅταν αὐτὸς ἐσχημάτισε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον μας γι' αὐτὸν ἐξαντλεῖται μὲ τὴν ξηρὴ καὶ τυπικὴ τέλεσιν τῶν ἱεροτελεστιῶν; Κάθε ἐνορίτης γνωρίζει πῶς αἰσθάνονται οἱ ἐνορίται του ὅταν βλέπουν ὅτι ὁ ἱερεὺς τοὺς δὲν τοὺς θυμᾶται ἢ ὅταν τοὺς συνάντησε εἰς τὸ δρόμο καὶ δὲν τοὺς ἐγνώρισε. Αἰσθάνονται ἀπογοήτευσιν καί, σιγά-σιγά, συνεργούντων καὶ ἄλλων λόγων, ἀπομακρύνονται ἀπὸ αὐτὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

β) Ἡ γνωριμία ἱερέως καὶ ἐνοριτῶν του ἐπιβάλλεται καὶ λόγῳ τῆς φύσεως τῆς ἀποστολῆς του. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονήσῃ ὁ ἱερεὺς ὅτι δὲν εἶναι ἀπλοῦς διδάσκαλος, ἀλλὰ καὶ ποιμῆν. Δὲν καλεῖται μόνον νὰ διδάξῃ τὸ ποιμνιὸν του καὶ ὅλα τὰ ἔθνη (Ματθ. 28, 19) ὠρισμένες σωστικὲς ἀλήθειες, πρᾶγμα τοῦ εἶναι καὶ αὐτὸ ἀπαραίτητο, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ποιμάνῃ ποικιλοτρόπως (Ἰεζεκ. 34, 1—16. Ἰωάν. 21, 16. Πράξ. 20, 28. Α' Πέτρ. 5, 2—3). Ὁ Θεὸς ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους Του νὰ ἐγκαθιδρῶσιν τὴ Βασιλεία Του ἐπὶ τῆς γῆς. Νὰ κάμουν τὰ ἄτομα μιᾶς κοινότητος, μέλη μιᾶς ἐνορίας, μέλη μιᾶς οἰκογενείας, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ θὰ ἀνήκουν. Εἶναι σωστὸ τὰ μέλη μιᾶς οἰκογενείας νὰ μὴ γνωρίζωνται μεταξὺ τους; Πολὺ περισσότερο, ἐπιτρέπεται διὰ τὸν πνευματικὸν πατέρα καὶ προϊστάμενο μιᾶς πνευματικῆς οἰκογενείας, νὰ μὴ γνωρίζῃ τὰ μέλη τῆς; Ὅχι βέβαια, διότι αὐτὴ ἡ ἀγνοία τοῦ ἱερέως θὰ ἦταν ἓνα ὀλοφάνερο σημάδι ὅτι δὲν ἐπέτυχε εἰς τὴν ἀποστολή του. «Ὡστε, εἴ τις εὐδο-

κιμῆν βούλοιο παρ' αὐτῷ (τῷ Χριστῷ), τούτων ἐπιμελείσθω τῶν προβάτων, τὸ κοινῇ συμφέρον ζητείτω, τῶν ἀδελφῶν κηδέσθω τῶν ἑαυτοῦ· οὐδὲν γὰρ τούτου τῷ Θεῷ προτιμότερον κατόρθωμα» (Ἰω. Χρυσοστόμου: Εἰς τὸν Μακάριον Φιλογόνιον, παρ. 2, ἐκδ. MONTF. τόμ. I σελ. 607C).

γ) Οἱ Ναοὶ ποὺ ἀδειάζουν, τὸ ἐνδιαφέρον τῶν πιστῶν ποὺ συνεχῶς ἐξατμίζεται καὶ ἡ ἔλλειψις ὑπακοῆς καὶ πειθαρχίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπιβάλλουν τὴν ἄμεσον καὶ καλὴν γνωριμίαν ἱερέως καὶ ἑνοριτῶν του, ποὺ ἀληθινὰ εἶναι ὁ πρῶτος κρίκος ποὺ ἐνώνει ὅλους τοὺς πιστοὺς. Οἱ Ναοὶ ἀδειάζουν, γεμίζουν τὰ κέντρα διασκεδάσεως. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Μαθητῶν τῶν Ἐκκλ. Κατηχητικῶν Σχολείων ἔχει πέσει τρομερὰ, κυρίως εἰς τὶς μεγάλας πόλεις, ἐνῶ «τὰ σχολεῖα τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς διαφθορᾶς» καὶ τὰ διάφορα ψυχαγωγικὰ ἐντευκτήρια καὶ τὰ γήπεδα, γεμίζουν ἀσφυκτικῶς ἀπὸ νέους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαζυγίων αὐξάνει, ἐνῶ οἱ γεννήσεις ἐλαττώνονται αἰσθητῶς. Ὁ ἀγοραῖος ἔρωτας θριαμβεῖ, ἐνῶ ἡ σεμνότης καὶ σωφροσύνη συχνὰ χλευάζονται ἢ παραθεωροῦνται. Εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Ἐκκλησίας οἱ μᾶζες ἀπειθαρχοῦν, ἐνῶ ὑπάρχουν παραδείγματα καὶ θυσίας ἀκόμη χάριν κάποιου πολιτικοῦ. Ἀλήθεια, ὅλα αὐτὰ δὲν μᾶς ἀνησχοῦν; Δὲν διεγείρουν τὴν φιλοτιμίαν μας, ἀν ὅχι διὰ τίποτε ἄλλο, τοῦλάχιστο διὰ νὰ μάθωμε τί φταίει, διὰ νὰ γνωρίσωμε τί θέλει ὁ λαὸς μας, διὰ νὰ καταλάβωμε τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ σημερινοῦ πιστοῦ, καὶ νὰ βγάλωμε δυὸ ὠφέλιμα συμπεράσματα; Τόσο πολὺ ἔχομε ἀποξενωθῆ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς μας; Καλὰ, οἱ πιστοὶ φεύγουν ἀπὸ ἡμᾶς. «Τὰ ποιμνία τῶν προβάτων ἀφανίζονται» (Ἰωήλ 1, 18). Ἐμεῖς ὅμως δὲν θὰ τρέξωμε νὰ τοὺς βροῦμε καὶ νὰ τοὺς ξαναφέρωμε στὴ Μάνδρα; Δὲν θὰ ἐνδιαφεροῦμε νὰ μάθωμε ἐπὶ τέλους τί συμβαίνει μὲ τὶς ψυχὰς ποὺ κρέμονται ἀπὸ τὸ ἐπιτραχήλι μας; Τὸ ὀλιγώτερο ποὺ ἔχει νὰ κάμῃ ἕνας ἱερεὺς ποὺ στέκεται καμαρωτὸς ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τοῦ ὕψηλοῦ ἀξιώματός του, εἶναι νὰ ἐπαναλάβῃ μὲ ἀποφασιστικότητά διὰ λογαριασμὸν του τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ: «Καταβάς οὖν ὄψομαι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται, εἰ δὲ μή, ἵνα γινῶ» (Γεν. 18, 21).

δ) Ἡ μαρτυρία τῆς Ἀγ. Γραφῆς, τέλος, συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς γνωριμίας, τῆς καλῆς, τῆς πολυπλευροῦ, τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ὀλοκληρωτικῆς γνωριμίας ἱερέως-ποιμένος καὶ ποιμνίου του: «Γνωστῶς ἐπιγνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου καὶ ἐπιστήσεις καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις», γράφει ὁ Παροιμιστὴς (Παροιμ. 27, 23). Ὁ Κύριός μας γνωρίζει τὰ πρόβατά Του καὶ γνωρίζεται ἀπὸ αὐτὰ καὶ τὰ φωνάζει μὲ τὸ ὄνομά τους (Ἰωάν. 10, 1—5, 14)· καὶ στέλνει τοὺς Μαθητάς Του εἰς τὶς πόλεις καὶ τὰ σπίτια ὅπου θὰ συναντηθοῦν μὲ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους θὰ προσπαθήσουν

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

**ΤΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
ΤΟΥ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**

Ἡ τάξις τῶν Ἀποστόλων, ὅπως καὶ μερικὲς ἄλλες τῆς ἀρχαϊκῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἀναφέρονται ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη, ἦταν προσωρινοῦ χαρακτήρος, παρ' ὅλον ὅτι τῆς εἶχε ἀνατεθῆ ἀπὸ τῆ χάρι τοῦ Θεοῦ τὸ ὑψηλότερο καὶ βαρύτερο ἔργο ἀπ' ὅσα γνώρισε ἡ ἱστορία τοῦ χριστιανισμοῦ: ἐκεῖνο τοῦ ἀθηντικοῦ ὑπομνηματισμοῦ γύρω ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, καθὼς καὶ τῆς πρώτης ἐξαπλώσεως τῆς Ἐκκλησίας στὴν οἰκουμένη. Οἱ Ἀπόστολοι ἀνήκουν σχεδὸν σὲ μιὰ γενεά. Ἀφοῦ συγκρότησαν καὶ κίνησαν τὸν θεσμὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ τάξις τους ἐξέλιπε. Τοὺς διαδέχθησαν, ὅμως, οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἐπίσκοποι κι' οἱ πρεσβύτεροι, κι' αὐτοὶ συνεχίζουν τὸ ἔργο ἐκείνων σὲ ὅ,τι δὲν εἶχε ἔκτακτο καὶ μοναδικὸ χαρακτήρα. Οἱ ἐπίσκοποι κι' οἱ πρεσβύτεροι ἔχουν στὸ ἀξίωμά τους, ἀξίωμα θεοχαρίτωτο, ὅλο τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς

νὰ ἐλκύσουν εἰς τὴν νέαν πίστιν (Ματθ. 10,6—13). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπισκέπτεται τοὺς Χριστιανοὺς «κατ' οἴκους» (Πράξ. 20,20), διὰ νὰ τοὺς μάθῃ καλύτερα. Ὁ ἴδιος Ἀπόστολος, διὰ νὰ μάθῃ καλύτερα τὰ τῶν Κολοσαέων, στέλνει «Τυχικὸν τὸν πιστὸν διάκονον ἵνα γνῶ τὰ περὶ αὐτῶν» (Κολ. 4, 7—8). Τὸν ἴδιον ἐπίσης στέλνει καὶ εἰς τοὺς Ἐφεσίους, διὰ μίαν ἀδελφικὴν ἐπικοινωνίαν, γνωριμίαν καὶ παράκλησιν (Ἐφεσ. 6, 21—22). Ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος εἰς πολλὰς ἐπιστολάς του παραθέτει μακροὺς καταλόγους ὀνομάτων γνωστῶν Χριστιανῶν εἰς μέρη ποὺ ἐπεσκέφθη καὶ εἰς τοὺς ὁποίους στέλνει εὐχάς, χαιρετισμοὺς καὶ συμβουλὰς καταλλήλους, ἢ παραθέτει ὀνόματα συνεργατῶν του οἱ ὁποῖοι στέλνουν δι' αὐτοῦ ἀσπασμοὺς (Ρωμ. 16, 3—23. Α' Κορ. 16, 10—19. Κολοσ. 4, 10—17. Β' Τιμ. 4, 9—21 κλπ.).

Ἡ ἀλήθεια εἶναι μιὰ: Ὁ ἱερεὺς ποὺ εὐρίσκεται «εἰς τύπον Χριστοῦ» πρέπει νὰ βοσκήσῃ τὰ πρόβατά του καὶ νὰ τὰ ἀναπαύσῃ. Νὰ ζητήσῃ τὸ χαμένο, νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ πλανημένο, νὰ περιποιηθῇ τὸ τραυματισμένο, νὰ ἐνισχύσῃ αὐτὸ ποὺ λιποψυχεῖ καὶ νὰ φυλάξῃ τὸ ἰσχυρὸ (Ἰεζ. 34, 15—6). Καὶ ὅλα θὰ ἀρχίσουν νὰ γίνωνται ὅταν ὁ ἱερεὺς μάθῃ τὰ πρόβατά του καὶ καταλάβῃ τί συγκεκριμένους ἀνάγκες ἔχει τὸ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτά.

(Συνεχίζεται)

Οἶκον. Δρ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Μ. ΦΟΥΣΚΑΣ

ἀποστολικῆς αὐθεντίας κι' ἐξουσίας, πού εἶναι ἀπαραίτητο διαρκῶς στή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἔργο, λοιπόν, τοῦ ποιμένου ἔχει κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀποστολικά γνωρίσματα, ἀποστολικὸ περιεχόμενον, ἀποστολικὴ κίνησι, ἀποστολικούς σκοπούς.

Ὅπως οἱ Ἀπόστολοι ἦταν οἱ ταμιούχοι τῆς ὀρθῆς πίστεως, οἱ κατ' ἐξοχὴν διασαφηταὶ καὶ κήρυκες τῆς, ἔτσι ἀκριβῶς οἱ ἐπίσκοποι κι' οἱ πρεσβύτεροι εἶναι οἱ φύλακες καὶ τὰ ἐκφαντορικὰ ὄργανα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ ποιμὴν ἔχει ὡς πρῶτιστο ἔργο του τὴ διατήρησι τῆς Ὁρθοδοξίας, δηλαδή τὴν ὑπεράσπισί τῆς ἀπὸ τὴν πλάνη. Ἀλλά, παράλληλα, ἔχει ἀποστολὴ νὰ διαδίδῃ τὴν Ὁρθοδοξία μὲ τὸ κήρυγμά του, νὰ παρέχῃ τὴ μαρτυρία τῆς στὸν κόσμον. Φορεὺς τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας, δηλαδή τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως, εἶναι ὅλη ἡ Ἐκκλησία, πού τὴν ἀποτελοῦν ὁ κλῆρος καὶ τὸ ποίμνιο. Τὸ βίωμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι πρῶτα—πρῶτα βίωμα αὐτῆς τῆς ἀληθείας. Ἀλλά ἡ ἔγκυρη εὐθύνη κι' ἡ ἀποστολὴ διακρατήσεως κι' ἐξαγγελίας αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀνήκει στὸν κλῆρο, σὰν συνεχιστὴ καὶ κληρονόμο τῆς ἀποστολικῆς αὐθεντίας καὶ τοῦ ἀποστολικοῦ ἔργου. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο, ὅπως φαίνεται ἀπὸ ἓνα παράδειγμα, πού θ' ἀναφέρουμε ἀμέσως, ἂν ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεως εἶναι κτῆμα ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, τὸ κτῆμα αὐτὸ τὸ διαχειρίζεται ἔγκυρα κι' ὑπεύθυνα μόνον ὁ κλῆρος. Νὰ τὸ παράδειγμα. Τὴ διακονία τοῦ κηρύγματος, τῆς ἐπίσημης δηλαδή διδασκαλίας στὸν χριστιανικὸ λαὸ καὶ στὸν κόσμον, τὴν ἔχει ἐπωμισθῆ ἀποκλειστικὰ ὁ κλῆρος. Ἀποκλειστικὸ δικαίωμα καὶ χρέος τοῦ κηρύγματος ἔχουν οἱ ἐπίσκοποι κι' οἱ πρεσβύτεροι. Ἄν διακονοῦν στὸ θεῖο κήρυγμα καὶ λαϊκοί, ὅπως γινόταν ἤδη τοῦλάχιστο ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὠριγένους, αὐτὸ συμβαίνει μόνον κατὰ οἰκονομία, τὸ δὲ κήρυγμα ἀπὸ λαϊκοὺς γίνεται μόνον μὲ τὴν ἄδεια καὶ μὲ τὴν εὐθύνη τοῦ ἐπισκόπου.

Οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι, κατὰ τὶς πρῶτες ἡδὴ ἡμέρες τῆς Ἐκκλησίας, προσδιώρισαν τὸ κύριο ἔργο τους, λέγοντας στὸ χριστιανικὸ πλῆθος κατὰ τὴν ἐκλογὴ τῶν ἑπτὰ διακόνων: «Ἡμεῖς τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν» (Πράξ. στ' 4).

Ἐκτός, λοιπόν, ἀπὸ τὴ διακονία τοῦ λόγου, ἀπὸ τὸ κήρυγμα τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως, οἱ Ἀπόστολοι εἶχαν σὰν κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντός τους τὴ λατρεία. Αὐτοὶ βρισκόνταν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν λειτουργικῶν συνάξεων τῆς Ἐκκλησίας, τελῶντας τὴ λατρεία. Κι' ὅπως ἀνάθεσαν στοὺς ἐπισκόπους καὶ

τούς πρεσβυτέρους τῆ διακονία τοῦ λόγου, ἔτσι τοὺς ἀνάθεσαν καὶ τὸ νὰ προϊστάνται στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, καθιστώντας τοὺς οἰκονόμους τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ (Τίτ. α' 7). Ἡ ἱερατικὴ ἀποστολὴ ἐγκεῖται στὸ νὰ δίδεται, μεσολαβητικά, σὰν μὲ ἓνα ταπεινὸ, ἀλλὰ ὑψιστα ἀξιωμένο ὄργανο, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σὲ κάθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ δυὸ πλευρῆς: ἀπὸ τῆ διδασκαλία κι' ἀπὸ τῆ λατρεία.

Κι' ὡς λειτουργός, λοιπόν, ὁ ποιμὴν συνεχίζει τοὺς Ἀποστόλους κι' ἔχει τῆ θέσι ἐκείνων μέσα στὴν Ἐκκλησία.

Τί ἐννοοῦμεν ὅμως ἀκριβῶς, λέγοντας ὅτι οἱ ἐπίσκοποι κι' οἱ πρεσβύτεροι συνεχίζουν τοὺς Ἀποστόλους;

Οἱ Ἀπόστολοι δὲν συνεχίσθηκαν ἀπλῶς ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς πρεσβυτέρους, ἀλλὰ ἐνῶ ἀκόμα βρίσκονταν στὸν κόσμον, μοιράσθηκαν μ' αὐτούς, κατὰ τὸ μόνιμον καὶ γιὰ πάντα ἀπαραίτητο ἔργον τους, τὴν αὐθεντία καὶ τὴν ἐξουσία τῆς ἀποστολικῆς ιδιότητος. Βλέπουμε ἔτσι, γιὰ νὰ περιορισθοῦμε σὲ ἓνα παράδειγμα, ἐκεῖνο ποὺ μᾶς θυμίζει ἡ πάρα πάνω παραπομπή, ὅτι ὁ θεῖος Παῦλος ἐντέλλεται στὸ πνευματικὸ του παιδί, τὸν Τίτον, ποὺ εἶχε ἐπισκοπικὴ εὐθύνη σὲ μιὰ ὠρισμένη περιοχὴ τῆς Ἑλλάδος, τὴν Κρήτην, νὰ «καταστήσῃ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους» (Τίτ. α' 5). Ὁ κλῆρος, λοιπόν, τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχει μόνον ὡς ἀφετηρία τοὺς Ἀποστόλους, ἀλλὰ εἶναι κι' ἓνας θεσμός, ποὺ ἄρχισε παράλληλα μὲ τὸν ἀποστολικόν. Ὁ κλῆρος εἶναι οἱ καταβολάδες, ποὺ προῆλθαν κι' ἔμειναν ἀπὸ τὸ ἀποστολικὸ φυτό.

Κάθε ἐπίσκοπος καὶ κάθε πρεσβύτερος ἔχει μέσα του τὴ συνείδησιν αὐτή. Δὲν θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του παρὰ σάν, ἀπὸ μιὰ οὐσιώδη ἄποψιν, ἐπίγονον τῶν Ἀποστόλων. Συνεπῶς, μετὰ τὸν Κύριον, ποὺ εἶναι τὸ πρότυπον ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἔχει ὡς εἰδικὰ πρότυπα του τοὺς Ἀποστόλους καὶ πάνω στα δικά τους ἀχνάρια ὑφαίνει τὸ ποιμαντικὸν τοῦ ἔργου. Μελετώντας τὸν βίον καὶ τὰ κείμενά τους, παίρνει ὅλες τὶς ἐμπνεύσεις κι' ὅλα τὰ στοιχεῖα γιὰ νὰ καταρτισθῆ καὶ νὰ ἀναδειχθῆ ἄξιος ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος. Ἐνα, μάλιστα, σεβαστὸ μέρος στα κείμενα αὐτὰ εἶναι εἰδικές ὑποθήκες πρὸς τοὺς κληρικούς. Στὸ μεγάλο, γενικὸν γιὰ ὅλους τοὺς χριστιανούς σχολεῖον, ποὺ ἀποτελεῖ ἡ γραπτὴ διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων, τὸ μέρος αὐτὸ εἶναι μιὰ ξεχωριστὴ τάξις γιὰ τοὺς κληρικούς, ὅπου τὰ μαθήματα εἶναι εἰδικοῦ χαρακτήρος, ἀπευθυνόμενα σ' αὐτούς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Τ.Α.Κ.Ε.
Νομική Ὑπηρεσία

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31ῃ Ἰανουαρίου 1964

Π ρ ὸ ς
Τὸν κ. Διευθύνοντα Σύμβουλον

Ἀποκρινόμενοι ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 7896/63 ἐγγράφῳ ὑμῶν διατυπωμένου ἐρωτήματος, διὰ τοῦ ὁποίου ζητεῖται ἡ γνώμη μας περὶ τῶν κατὰ νόμον ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων, ἔχοντες τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἐκθέσωμεν τὰ ἀκόλουθα:

Οἱ ἱεροὶ Κανόνες ἐξισοῦνται πρὸς τοὺς νόμους ἀπὸ τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (πρβλ. Ἀστικὸν Δίκαιον ἐν ταῖς Νεαραῖς Γ. Μαριδάκη).

Ἡ ἀνέκαθεν κρατοῦσα αὐτὴ ἀρχὴ σαφῶς καὶ ὠρισμένως καταδηλοῦται ἐν τῷ νεωτέρῳ Ἑλληνικῷ Κράτει ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 23 Ἰουλίου 1833 καὶ τῶν ἐν τῷ μεταξύ Συνταγμάτων.

Νῦν τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος κατοχυρᾷ τὸ ἀπαρασάλευτον τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ τῶν Ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ ἐσωτερικὸν Δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους τοὺς ρυθμίζοντας ἐκ λόγων δημοσίου συμφέροντος τὰ τῆς λειτουργίας καὶ ὀργανώσεως τῶν Ἱ. Ναῶν.

Κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς Κανόνας (ΛΘ Ἀποστολικὸς Κανὼν, ΘΝΖ Λαοδικείας, 6ος Καρθαγένης, 8ος Χαλκιδόνος κλπ.) ἅπασαι αἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνήκουσαι ἐξουσίαι ἀσκοῦνται διὰ τῶν ἐν αὐτῇ διοικητικῶν ὀργάνων, ἧτοι τῶν Ἀρχιερέων.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ ἀ.ν. 671/43 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ρητῶς ὀρίζεται ὅτι «ἐκαστος Ἀρχιερεὺς, ὡς ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τῆς κληρωθείσης αὐτῷ Μητροπόλεως, ἀσκεῖ τὰ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἄρθρα ὀριζόμενα καθήκοντα καὶ καθ' ὅλου τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερ. Κανόνων, τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων καὶ τῶν Νόμων διαγορευόμενα...».

Κατὰ τὰ ἄρθρα 46 παρ. 1, 50 παρ. 1, 51 παρ. 6, 55 παρ. 1 καὶ 2, 56 παρ. 2 τοῦ ἀ.ν. 2200/40 τοὺς ἐφημερίους τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν, τῶν Ναῶν τῶν Παρεκκλησίων καὶ Ἐξωκκλησιῶν, τῶν Νεκροταφείων, Ἰδρυμάτων Φιλανθρωπικῶν, Ἐκπαιδευτικῶν καὶ Σωφρονιστικῶν, συνεφημερίους ἐνοριακῶν Ναῶν, τῶν Καθεδρικῶν Ναῶν, τῶν Ἱ. Προσκυνημάτων, τῶν ὑπὸ εἰδικῶν νόμων διεπομένων Ναῶν καὶ γενικῶς τοὺς ἐφημερίους τῶν Ἱ. Ναῶν

τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀ.ν. 2200/40 ὡς καὶ τοὺς ἱερομονάχους τοὺς καλουμένους προσωρινῶς εἰς χειρευούσας ἐνορίας διορίζουσιν οἱ οἰκείοι Μητροπολίται.

Ὁ διορισμὸς ὅθεν κατὰ ταῦτα τῶν ἐφημερίων ἀνήκει εἰς τὴν κυριαρχικὴν ἐξουσίαν τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου.

Τὰς ὀργανικὰς θέσεις τῶν ἐφημερίων τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν καθορίζει τὸ ἄρθρον 15 ἐδάφ. 1 καὶ 2 τοῦ ἀ.ν. 536/45, τὰς τοιαύτας τῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων καθορίζουσι κατὰ τὸ ἄρθρον 7 παρ. 4 τοῦ ἀ.ν. 2200/40 ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης καὶ ὁ Δήμαρχος ἢ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος, τῶν δὲ Ἐξωκκλησιῶν καὶ Παρεκκλησιῶν τῶν ὑπαγομένων ὑπὸ τὴν Διοίκησιν τοῦ TAKE ὀρίζει δι' ἀποφάσεώς του τὸ Δ. Συμβούλιον αὐτοῦ. Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων ἐν συνδυασμῷ λαμβανομένων μετὰ τῆς τοιαύτης τοῦ ἄρθρου 54 τοῦ ἀ.ν. 2200/40 διὰ τῆς ὁποίας τὸ μὲν ἀπαγγέλλονται κυρώσεις κατὰ τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ χειροτονοῦντος ἢ τοποθετοῦντος ἐφημερίους παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τούτου, τὸ δὲ διὰ ταύτης ὀρίζεται ὅτι ἡ παράνομος πρᾶξις τοποθετήσεως κηρύσσεται ἄκυρος δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, προκαλουμένης ὑπὸ τοῦ TAKE ἢ ἄλλου τινὸς ἐχοντος ἐννομον συμφέρον, σαφῶς συνάγεται ὅτι αἱ ὀργανικαὶ θέσεις τῶν λοιπῶν Ἱ. Ναῶν, ἐφ' ὅσον αὐταὶ δὲν καθορίζονται ὑπὸ τῶν ἐιδικῶν Νόμων τῶν διεπόντων αὐτοὺς ἢ τῶν Καταστατικῶν τῶν Ἱδρυμάτων εἰς ἃ οὗτοι ὑπάγονται, δεόν νὰ καθορίζωνται ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου καὶ τῶν Ἱδρυμάτων καὶ Νομικῶν Προσώπων εἰς ἃ οὗτοι ἀνήκουσιν.

Εἰς ἃς ὅμως περιπτώσεις ἔλαβον χώραν τοποθετήσεις εἰς Ἱ. Ναοὺς Ἱδρυμάτων ἢ ἄλλων Νομ. Προσώπων ἄνευ προηγουμένης αἰτήσεως ἢ ἀποφάσεως αὐτῶν, ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν ἠναντιώθησαν κατὰ τὴν γενομένην τοποθέτησιν τεκμέρεται ὅτι σιωπηρῶς ἀνεγνώρισαν τὴν τοποθέτησιν ταύτην.

Τὰς τελευταίας τοποθετήσεις ταύτας τὸ TAKE δὲν δύναται νὰ ἀγνοήσῃ καὶ νὰ ἀρνηθῇ τὴν εἰς αὐτὸ ἀσφάλισιν τῶν ἐφημερίων τούτων, δοθέντος ὅτι τὸ ἔγκυρον τοῦ διορισμοῦ δὲν ἀποτελεῖ κατ' ἀρχὴν προϋπόθεσιν τῆς ἀσφαλιστικῆς σχέσεως διὰ τὴν ὁποίαν τὸ καίριον εἶναι ἡ δημιουργουμένη ἐκ τῆς παροχῆς τῆς ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας πραγματικὴ κατάστασις (Σ Ε 1151/1961).

Ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματός σας ἢ κατὰ τὰ ἄνω προσήκει ἀναλυτικὴ ἀπάντησις.

Μετὰ τιμῆς

Ὁ Προϊστάμενος τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας
ΓΕΩΡΓ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλιου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ περίοδος τῶν Ἀπόκρρω.—**Ἀμμωνᾶ**, Ἀναδρομὴ εἰς τὰ περασμένα. Ὁ Παπαφλέσσας.—**Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα**, Ἱεροκῆρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Στάχνα ἀπ' τὸν ἀγρό Του. Ἀλάτι καὶ φῶς.—«Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» μέρος τέταρτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστασίαι ἀπὸ τοὺς «Ἀριθμοὺς» ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρωος. Ἀπόδ. Θεοδόση **Σπεράντσα**.—**Ἀρχιμ. Προκοπ Παπαθεοδώρου**, Πλειότερον καὶ καθαρότερον φῶς στὴν νεολαίαν μας.—**Βασ. Ἡλιάδη**, Διασχίζοντας τὴν γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Τὸ ὄνειρο ποὺ ἀφίνουμε στὴν Ἁγία Πόλη. Ἡ Ἰορδανία μία χώρα με ἰηρσκειυτική παράδοσι. Ἀκατάλυτη ἡ δύναμις τῆς Ὀρθοδοξίας. Τὸ Ἀμμὸν ἡ ἀρχαία Φιλαδέλφεια.—Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἡθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδ. **Ἀνθίμου Θεολογίτη**.—**Οἰκ. Δρ. Κωνσταντίνου Φούσκα**, Θέματα Ποιμαντικῆς. Γνωριμία τοῦ ἱερέως μετὰ τοῦ ποιμνίου του.—**Βασ. Μουστάκη**, Τὰ ἀποστολικά χαρακτηριστικά τοῦ ἱερατικοῦ ἔργου—Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβεστάτοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Τύποις : Μονοτυπικά Συγκροτήματα — ΤΣΙΡΩΝΗ — Τηλ. 533.805

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἰασηνίδου 22, Σούρμενα